Taksa plaćena u gotovu

Obitelj

BROJ 23-24
16. LIPNJA 1938

ZNATE LI SAVJETOVATI?

PITANJA

21. **Teška probava.** Trpim od teške probave. Bojim se, da nemam kakve opasne bolesti na želucu, jer mi neki vele, da je to pravi razlog loše probave. Liječnik mi nije mogao ustanoviti nikakvu bolest. Mogu li se pouzdati u njega? Elza

22. **Mutno vino.** Imam veću količinu vrlo dobrog vina, koje se najednom zamutilo. Dade li tu nešto pomoći? Vinogradar

23. **Čepovi u staklenki.** Često mi se dogodi, da mi čep padne u staklenku, iz koje ga ne mogu izvaditi, što je vrlo neugodno radi kasnije upotrebe, jer čep u sebe upija tekućinu, koju kasnije opet pušta u drugu. Dade li se na lak način čep izvaditi? Šumar

24. **Neiskusna majka.** Pred pet mjeseci sam dobila dijete. Ne znam, koliko bi trebalo biti teško sada. Mlada majka

ODGOVORI

14. **Zaručnici istih godina.** Općenito se uzima, da razlika u dobi treba da bude 5 do 10 godina. Ipak ta razlika nije nikakva glavna zapreka. Najvažnije je, da je zaručnica dobra, umiljata, čestita i pouzdana, a mladić ozbiljan, da svojom zrelošću uzmogne nadomjestiti manjak u godinama. Sekica

15. **Opasan pothvat.** Držim, da je danas pothvat vašeg muža i bez potrebnoga kapitala, poněšto smion. Trebalo bi da vi oboje stvar međusobno razmislite mirno i s iskrenom željom, da se sporazumijete. Vaši roditelji vam sigurno žele dobro, te bi i oni mogli tu pomoći. Sve treba da raspravite na način savjetovanja, a nikako da prede u raspravljanje. Vaš muž treba da uvidi, da mislite dobro i ozbiljno. Mislim, da će se tako stvar sretno riješiti. Mara

16. **Otečene noge.** Dobro tarite otečene noge kamfornom žestom. Ako na tabanima imate ranica, tarite nogu samo odozgo. Optok krvi bit će pojačan i stvar će se popraviti. Romea

17. **Mokrenje kod djece po noći.** Prije svega treba nastojati, da dijete žive u miru. Ne smije se vikati na nj, pripazite na njegovo štivo, a i na razgovore, koje vodite pred njim. Tvrd krevet, ne previše pokrivača. Svake večeri kupke lipove pola sata. Prije spavanja umiti hladnom vodom oko perinea. Usto se može zatražiti od liječnika kakvo blago umirujuće sredstvo. Jelka

18. **Pričesno odijelo za dječaka.** Mali mornar s dugim hlačama uvijek je elegantan. Osim toga je to odijelo i praktično, jer se kasnije dade pokratiti, a komadi se čuvaju za kasnije popravke. Bluzica može biti bijela ili plava. Bijela bluza je elegantnija. Mornarski ovratnik je iz plavog platna, opšiven bijelom vrpcom. Slavija

Slika na omotu:
Ruševine grada Modruša
Foto Lj. Griesbach

OBITELJ
ČASOPIS ZA HRVATSKU PORODICU
GODINA X. BROJ 23/24.
U ZAGREBU 15. LIPNJA 1938.

JUBILEJ VRHBOSANSKOG NADBISKUPA-PJESNIKA

1908. — 1938.

Napisao dr Josip Andrić

Pjesnik je Božji izabranik, jer mu je dano, da nas vodi k Božjim ljepotama, kojih mi obični ljudi sami po sebi ne vidimo. A biskup je Božji apostol, koji nas vodi na putu k vječnoj sreći. Kad se te dvije Božje misije združe u istoj osobi, tada je to dvostruka milost ne samo za nosioca tih svetih Božjih misija, nego je to i veliko Božje odlikovanje za narod, kojemu je takav izabranik s apostolskom i pjesničkom misijom dan. Kako su veličanstvene pojave Božjega psalmiste-pjesnika Salomona i Isusova apostola sv. Ivana! Svaki za se je velik, uzvišen otvarajući nam divne Božje vidike. A pomislimo te dvije svete pojave združene u jednu! Kolikog li veličanstva!

Mi smo Hrvati sretan narod, koji se može ponositi time, da među svojim biskupima, u kojima svima gleda uzorne, dobre, svete nasljednike Isusovih apostola, ima i jednoga, u kojem je Bog združio sveto apostolstvo s darom svetoga pjesništva. Hrvatski narod drage nam Bosne ponosne upire radostan i zanosan pogled u svog vrhbosanskog nadbiskupa dra Ivana Šarića, kad mu dolazi kao natpastir i kadgod mu bilo govorenom ili pisanom riječju upravlja svoje apostolske pouke i savjete. A kad vrhbosanski metropolita dade maha svojoj pjesničkoj duši, da veliča slavu Božju, slavu Presvete Majke Božje i čar svih ljepota, što ih je Bog stvorio, tada to odjekne u svakoj hrvatskoj katoličkoj duši, do kojegod dopru divni stihovi nadbiskupa-pjesnika. I teško je reći, da li se snažnije dojimlje duše ono, što od nadbiskupa Šarića dolazi kao od apostolskog natpastira ili ono, što nam od njega dolazi kao od pjesnika. Jer kad govori ili piše kao biskup, i tada mu riječi provejava i nosi pjesnički polet, a kad nam daje plodove svoje pjesničke duše, iz svakog mu stiha osjećamo sveti apostolski dah. Kad čujemo njegove biskupske riječi, u duši nam zatitraju žice, koje zazvuče na pjesmu, a kad čitamo njegove pjesme, obuzme nas takvo sveto raspoloženje, te moramo šešir skinuti, jer osjećamo, da se u tim pjesmama pojavljuje pred nama Božji apostol, biskup.

NADBISKUP PJESNIK DR IVAN EV. ŠARIĆ

U dane, kad preuzvišeni vrhbosanski nadbiskup dr Ivan Ev. Šarić slavi tridesetu godišnjicu svoje biskupske apostolske misije u hrvatskom katoličkom narodu drage nam Bosne, ponajdraže među hrvatskim pokrajinama, sav hrvatski narod postaje radošću svojom sudionik toga slavlja. Sav hrvatski narod prinosi u svojim željama i molitvama najljepši dio tom slavlju jedinoga među svojim biskupima, koji i Božjom pjesmom osvaja, usplamćuje hrvatske duše. Sav hrvatski narod zahvaljuje Bogu, što mu je u danima, koji se ubrajaju među najkritičnije iz cijele hrvatske povijesti, dao pjesnika pod biskupskom mitrom i s biskupskim natpastirskim štapom, da mu apostolskim pjesništvom i pjesničkim apostolstvom ulijeva u dušu sveti zanos i vedri Božji optimizam, kojim se jedinim prebrođuje sve, što se stavlja na put k vremenitoj sreći i k vječnoj slavi.

Sarajevo, drago hrvatsko Sarajevo, k tebi se okreće lice hrvatskog naroda čestitajući i tebi radi slave tvoga natpastira. Po njemu si i ti, divni grade naših težnjâ, postao svakom hrvatskom srcu bliži. Sa svojim nadbiskupom-pjesnikom ti nam govoriš svima, ti nam sjaš svima.

Neka nam dobri Bog, koji tako ljubi svoj hrvatski narod, uzdrži još dugo nadbiskupa-pjesnika dra Ivana Ev. Šarića neslomiva u njegovoj apostolskoj misiji i jaka na Božjem peru, koje tako godi hrvatskoj duši!

Novela

ŽENSKA LAKOVJERNOST

Napisao S. Droste-Hilshof

U francuskom državnom kazalištu bila je gala predstava sa slavnim Talmom, koji je igrao Seida u Voltaireovu Muhamedu. Svi redovi, sva mjesta u prizemlju, sve lože u tom hramu umjetnosti bile su zauzete. Dapače i carica Jozefina naklanjala se umiljato iz svoje lože i primala je komplimente svojih dvorskih štovalaca. Svuda naokolo po dvorani odlikovanja i zlatom vezene uniforme i drago kamenje na ženskom svijetu.

Gospođa Roustan, žena bogatoga pariškog bankara, — premda je Napolen malo cijenio trgovce nazivajući ih »bičem naroda«, bila je također prisutna i s velikim zadovoljstvom ustanovila je opet i opet, kako su mnoge oči zapinjale na njenoj loži. Bila je, valja reći, toliko poštena, da je priznavala sebi, da svi pogledi nijesu namijenjeni njenoj osobi. Opću pažnju privlačile su zlatne naramice izvezene dragim kamenjem. Zato ih je i ponijela u kazalište.

Naramenice, koje je bankar Roustan kupio svojoj ženi za imendan malo za njeno zadovoljstvo, malo za reklamu, da popravi svoju vjeresiju, nijesu bile tako umjetno izrađene, koliko su bile skupe radi mnoštva zlata i smaragda. Dvije široke vrpce od kamenja načinjene u grčkom stilu, koji je s revolucijom došao bio u modu, sijevale su svaki put novim blijeskom, kad bi se gospođa Roustan maknula.

Najednom se otvore vrata od lože. Časnik od carske garde s brojnim odlikovanjima pokloni se gospođi Roustan sa smiješkom i reče, da je gospođa carica obratila pažnju na divne naramice gospođe Roustan i izjavila želju, da ih pogleda izbliza, jer bi htjela naručiti sebi isto takve. Gospođa Roustan rastapala se od ponosa. Njene naramice svratile su pažnju caričinu! Uzbuđena otkopča jednu naramicu i preda je časniku, koji je primi s dubokim naklonom.

Jasno je, da je gospođa Roustan motrila sada pažljivo carsku ložu. Htjela je vidjeti, kako će carica ogledati njenu naramicu. Ali se razočara, jer je carica sve vrijeme razgovarala; očito je odložila tu ugodnost za kasnije, poslije predstave.

Poslije kazališta bankar Roustan dođe po svoju ženu s kočijom, da je odveze kući. U kočiji pripovijedao joj je veselo slijedeću zgodu:

»Pomisli, kakvih već sve nema varalica! Moj prijatelj Giraud pripovijeda mi, kako se nekakav lopov preobukao u uniformu časnika od garde i obišao razne lože, gdje je molio gospođe, da bi dozvolile, da carica pogleda njihove nakite, na koje je obratila posebnu pažnju. Razumije se samo po sebi, da u carskoj loži o tom ništa nijesu znali...«

Gospođa Roustan pane na jastuk u kolima: »Moja naramica!«

Plačući ispripovijeda mužu, da je onaj varalica uzeo i od nje naramicu.

Roustan se vrlo razljutio:

»Nečuveno! Naramica, koja me je stajala tolike novce! Kako si ti luda! Kako možeš dati da ti uzmu takvu stvar! Meni se tako šta nikad ne će dogoditi!«

Bankar prijavi ujutro policiji i tu krađu. Ondje su znali već za druge takve prevare nepoznatog ugursuza, kojega još nijesu mogli naći.

Kod objeda sjedio je Roustan sa svojom ženom u vrlo zlom raspoloženju. Gospođa je imala crvene zaplakane oči, a Roustan je dobacivao dalje zlobne opaske o ženskoj lakovjernosti i naivnosti.

Uto uđe lakaj i obavijesti, da viši policijski činovnik želi govoriti s gospodinom Roustanom u hitnoj stvari. Unutra uđe činovnik s dvojicom stražara, koji su ostali kod vrata. Činovnik reče bankaru:

»Varalicu, kojega tražite, uhvatili su prije jedan sat i kod njega su našli različne dragocjenosti. Htjeli bismo isporediti naramicu gospođe Roustan s nađenim nakitima, da se uvjerimo, je li to isti par.«

»Hvala Bogu, kad je ulovljen!« zaraduje se Roustan. »Nineta, donesi svoju naramicu.«

»Bih li zbilja...?«

»Samo po sebi! Kad policija kaže!«

Policijski činovnik stavi naramicu u torbu za spise izjavivši, da se gospodin Roustan mora osobno prijaviti po naramicu u predsjedništvu policije.

Za jednu uru dođe Roustan na policiju, da uredi stvar. Nažalost ondje su mu izjavili, da lopova još nijesu našli i da od redarstva nikoga nijesu slali k Roustanu po drugu naramicu.

Roustan se vraćao kući pognute glave. Mislio je neprestano, kojim će ga riječima dočekati njegova žena. Na ulazu u kuću reče:

»Svemu tome kriva je samo njena lakovjernost. Ne znam, kako čovjek može biti tako bedast. Da nije ona bila tako luda, ne bi se ni meni ovo dogodilo.«

Preveo A. Š.

OTROVANJE SAHARINOM

Zbog previsokih cijena šećera, koje bi se za volju narodnog zdravlja morale sniziti, mnoge naše kuće i obitelji, osobito seljačke, troše saharin, koji se obično krijumčari iz Madžarske, jer je u trgovinama skup radi velike carine. Međutim u Miškolcu u Madžarskoj dogodio se grozan slučaj: Neka majka ostavila je doma četiri godine staru kćerku i starijega brata, da ju čuva. On je sestrici priredio čaj; zasladio ga saharinom. Budući da joj je htio ugoditi, da joj čaj bude jako sladak, metnuo je u čaj 30 grudica saharina. Dijete je od toga umrlo, a liječnici su ustanovili smrt saharinom.

MUSSOLINIJEVA MLADOST

Napisao Armand Pierhal

BENITO MUSSOLINI KAO PETNAEST-GODIŠNJI DJEČAK

»Cijela povijest moga života sadržana je u mojih prvih 15 godina, kojih je utjecaj bio za mene odlučan. Već tada je bio moj karakter definitivno stvoren,« riječi su samog Benita Mussolinija, koji je danas jedan od najvećih političara Evrope i koji ovog mjeseca navršuje 55 godina života.

Mussolini se rodio 29. lipnja 1883. u malom selu Dovia između Bolonje i Riminija. Otac mu je bio kovač, a mati učiteljica. Njegov otac nije nikad išao u školu, ali uza svę to je bio seoski načelnik. Bio je strastven političar, odan socijalističkim idejama. Imao je jaku ruku i vjerovao je, da je najbolja jaka metoda u stvarima odgoja. Benito, koji je bio ponosno i žestoko dijete, nije lako snosio batine, što ih je od oca dobivao, ali su mu svakako koristile.

»Bio sam nevaljanac,« napisao je Mussolini sam o sebi u tamnici (a bio je 11 puta po tamnicama), »uvijek spreman na tučnjavu. Doći kući s razbitom glavom bila je za mene posve obična stvar. Ali uvijek sam se osvetio...«

Život na selu u Italiji bio je tada težak. Mussolini je prvi put okusio kavu, kad mu je bilo 20 godina. Meso se jelo samo na velike blagdane. »Naše obično jelo sastojalo se iz juhe, malo zelenja i kruha,« piše on. »Svake smo večeri jeli divlje endivije, što ih je baka nabrala po poljima, skuhane i polite s malo ulja. Bile su dobre, ali bilo ih je malo...«

Od šest do devet godina išao je u pučku školu. U isto je vrijeme učio kovački zanat kod oca, ali se vidjelo, da iz njega ne će nikada biti dobar kovač. Misli su mu neprestano bježale drugamo, pa je često rastresen i zamišljen stajao gledajući ukočeno preda se, dok su iskre iz ognja letjele oko njega. Tek očeva zaušnica trgla bi ga iz takve zamišljenosti...

Premda mu je otac bio strog, ipak ga je Benito ljubio. Kad je g. 1910. umro, napisao je u svom listu »Klasna borba« o njem ove riječi: »Moj nam otac nije ostavio nikakvih zemaljskih dobara. Od duhovnih dobara ostavio nam je samo jedno: Misao.«

Benitova je majka vidjela, da joj je sin previše nadaren, a da bi ostao na selu. Zato ga je dala — premda se otac, koji je mrzio svećenike, tomu isprva protivio — u katolički konvikt u Faenzi. Mussolini je tada imao 10 godina. Ali u konviktu se Benito teško dao disciplinirati. Vele, da je istom sa petnaest godina naučio dobro čitati.

»Mussolini, tvoja je duša crna kao pakao,« govorio mu je superior. Dvaput je bio isključen iz konvikta, ali su ga uvijek primili natrag, jer je bio inteligentan i marljiv dječak i jer je njegova majka svaki put došla moliti superiora, da ga opet prime. To majčino nastojanje i odgoj u katoličkom zavodu sigurno su najviše pridonijeli tomu, da je Mussolini kasnije naučio cijeniti vjeru i Crkvu.

S 18 godina vratio se Mussolini u rodno selo s učiteljskom diplomom u džepu. Odmah je zatražio mjesto općinskog pisara, koje je slučajno bilo prazno, ali ga nisu primili, jer je bio »crven«.

»Toga ćete se jednoga dana stidjeti!« rekao je njegov otac općinskim odbornicima.

Iza toga je Benito postao učitelj u selu Gualtieri. Tu je učio i svirati na gusle, koje i danas kao predsjednik talijanske vlade često svira.

Učiteljskog se zvanja brzo zasitio. Nije ni dočekao svršetka školske godine, već je otišao u Švicarsku s nekoliko lira u džepu. Tu je radio kao obični radnik, dok nije došao u Lausanne nemajući u džepu ništa nego malu medalju s glavom Karla Marksa. Noć je prospavao pod mostom. Tu ga policija uhapsi i zatvori radi klatarenja. Mjesec dana kasnije upisao se na sveučilišni tečaj iz narodnoga gospodarstva, koje je predavao slavni talijanski narodnogospodarski učenjak Vilfredo Pareto. U isto je vrijeme agitirao Mussolini za socijalizam, pa je kao opasni agitator bio protjeran iz Švicarske.

Sad je lutao po Njemačkoj, Austriji i Francuskoj. Vrativši se opet u Švicarsku upoznao se u Zürichu s ruskom revolucionarkom Anđelikom Balabanovom, koja je bila Lenjihova prijateljica. S njom je Mussolini preveo Marksa i Engelsa na talijanski.

Godine 1904 vratio se u Italiju, da odsluži vojsku. A kad je odslužio vojni rok, dao se na novinarstvo pokrenuvši socijalističke novine »Klasna borba«. Tek svjetski rat preokrenuo je cijeli smjer Mussolinijeva života: postao je od internacionaliste nacionalist, odbacio je krive marksističke nauke i poslije rata poveo pokret za nacionalistički preporod Italije, kojoj je prije 16 godina dospio na čelo i kojoj je otvorio novo doba općeg procvata. Strogi otac odgojio je u njem karakter, ali majka, inteligentnija od svog muža i zazirući od njegovih bezbožničkih marksističkih ideja, ostala je konačna pobjednica u duši svog velikog sina.

BENITO MUSSOLINI DANAS
Naslikao Armando Baldinetti

IZLOŽBA OMLADINSKIH KNJIGA U ZAGREBU

Od 5. do 20. lipnja priređena je u zagrebačkom Umjetničkom Paviljonu na Trgu Kralja Tomislava izložba omladinskih i dječjih knjiga, koja je vrlo uspjelo i ukusno uređena. Ona znači pažnje vrijedan kulturni događaj. S mnogo truda poduzetnih knjižara gg. Horvata i Vasića sabrano je tu i pregledno prikazano mnoštvo toga iz dječje književnosti nesamo hrvatske, nego i srpske, slovenske, bugarske, češke, slovačke, poljske, njemačke, talijanske, francuske i engleske. Iz dječje i omladinske književnosti svih tih naroda nalazi se tu nada sve zanimljiv izbor knjiga, koji mora probuditi interes i kod mladih i starijih posjetnika izložbe. Izložene su među hrvatskim dječjim knjigama i izdanja Knjižnice Dobre Djece i druge jeronimske omladinske knjige. Šteta, što nisu izložene i dječje knjige slovenske Družbe sv. Mohorja, dječje knjige slovačkog Društva sv. Vojtjeha, dječje knjige najveće češke katoličke nakladne ustanove »Vyšehrad« iz Praga i dječje knjige Kuće Dobre Štampe iz Pariza. No što nije na prvoj izložbi, može da bude na drugoj.

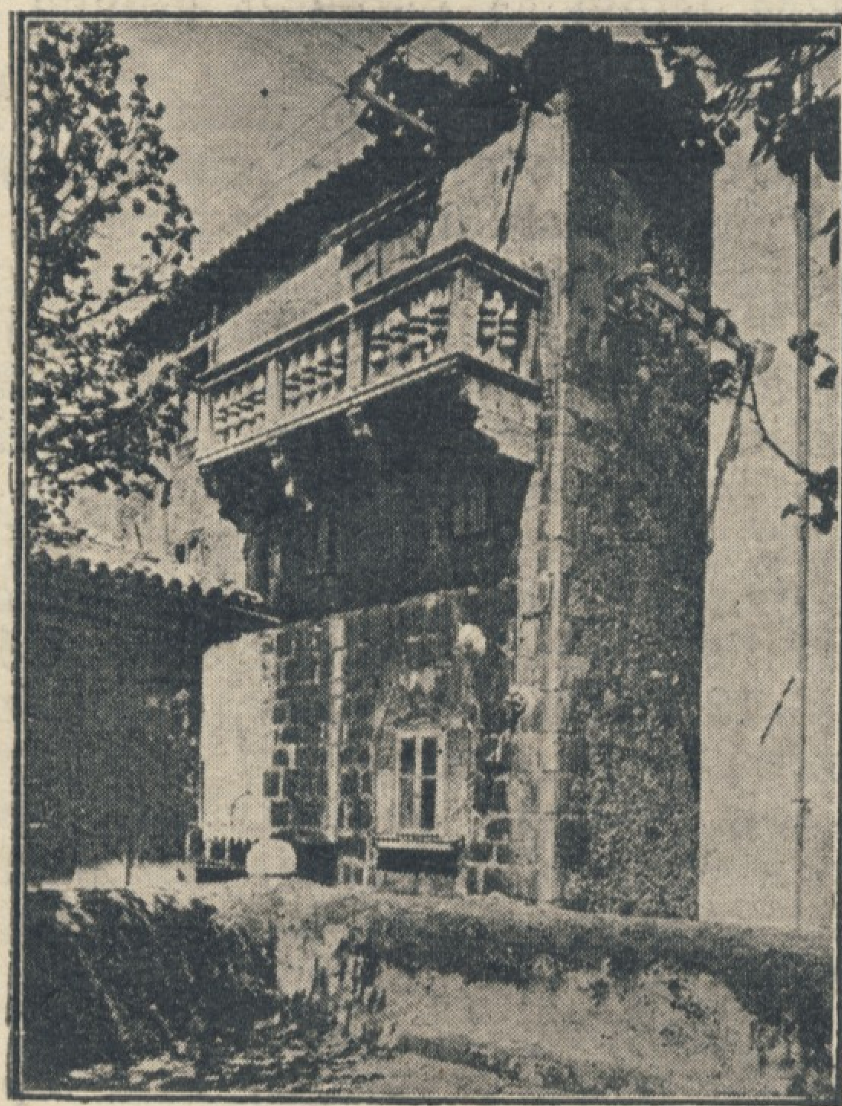
SENJ, GRAD STARE SLAVE

PRED SENJSKI EUHARISTIJSKI KONGRES 18. I 19. LIPNJA

Napisao Pavao Tijan

Starodrevni grad Senj, grad hiljadugodišnjih tradicija, danas prilično zapušten i zanemaren gradić, ponovno će oživjeti u svojem sjaju na dane dijecezanskog Euharistijskoga kongresa, koji će se održati u Senju 18. i 19. lipnja ove godine. U velikim crkvenim svečanostima u čast i slavu Euharistijskog Spasitelja zaboravit će na čas Senjani na svoje prolazne nevolje i tegobe i u duhu će se sjediniti sa svim onim svojim predima, koji su u prijašnja bolja vremena na isti način slavili svoga Spasitelja. Pored uspomena na slavnu prošlost to je vjersko jedinstvo jedini živi ostatak nekadanjega slavnoga Senja. Prošli su dani slave i bogatstva za Senj. Nestalo je i Ilira i Rimljana iz toga grada, nestalo je moćnih knezova Frankopana, kojima je Senj najjači i najvažniji posjed, nestalo je silnih Uskoka, koji su bili strah i trepet i Osmanlijama i Mlečanima, nestalo je i bogatih trgovaca i brodovlasnika, koji su iz čitavoga svijeta dovlačili blago u Senj, ali je još uvijek u Senju ostala jednaka, možemo pače reći još i ojačana, biskupska stolica, koja isto onako okuplja oko sebe svoje vjerničko stado i danas, kao i onda kad je tamo negdje u 12. vijeku osnovana.

Sve periode u senjskoj povijesti bile su prolazne, a trajne su uspomene i važnosti ostale samo onda, kad su vezane o povijest senjske biskupije. Od dugog perioda ilirskog i rimskog vladanja ovim gradom nemamo danas ništa do nekoliko kamenih spomenika i zapisa u starih pisaca. Iz najstarijeg vremena hrvatskog perioda nemamo također mnogo ostataka do nekoliko zapisa, ali čim se u Senju osniva biskupija, postaje Senj važnim gradom u hrvatskoj povijesti i kulturi. Oko senjske biskupske stolice razvija se pravi grad i kulturno središte kao i oko biskupskih stolica dalmatinskih gradova ili našega Zagreba. U burno vrijeme križarskih ratova u 12. i 13. stoljeću Senj se nalazi u političkoj vlasti viteškog reda templara, a onda prelazi u vlast velikaške porodice Frankopana i u njihovoj vlasti uživa sve uvjete za miran i sređen razvoj trgovačkoga i kulturnoga središta. Frankopani velikodušno darivaju crkve i samostane, koji su prava žarišta narodne i vjerske prosvjete. Popovi glagoljaši nalaze i u njih i u svojih biskupa najvišu potporu i zaštitu, a preko biskupa dobivaju i zaštitu samoga Svetoga Oca. Tako je senjska biskupija do dana današnjega uščuvala u svojim crkvama hrvatski narodni jezik u službi Božjoj i glagoljicu kao pismo za taj jezik. Ali popovi glagoljaši ne ostaju samo kod rada za crkvu, nego proširuju svoje djelovanje na širenje opće prosvjete. Oni osnivaju u Senju prvu hrvatsku tiskaru, u kojoj su se tiskale i crkvene i druge pobožne poučne knjige, i to već 1494. godine, dakle 46 godina poslije Guttenbergova izuma.

PATRICIJSKA KUĆA OBITELJI VUKASOVIĆA U SENJU

Kad je hrvatskom vjerskom i duševnom jedinstvu zaprijetila pogibao protestantizma u 16. stoljeću, da ga duševno razdvoji, senjski biskup i svećenstvo odrešito se stavljaju na stranu katolicizma i primjernom kaznom izopćuju iz svoga kruga one, koji su zalutali u protestantske vode, pa pripadali bilo kojemu staležu.

Ali hrvatski narod je imao proći u svojoj povijesti i drugih kušnja. Došle su turske provale, zavladala najveća bijeda u hrvatskom narodu. Turčin je dolazio do pred gradske zidine senjske. Senj je u to vrijeme postao ne samo sklonište za ove nevoljnike, nego je hrabro i stajao na obranu hrvatske grude i svetoga Križa, a u tim ljutim i krvavim borbama sudjelovali su i senjski svećenici, kanonici, pa i biskupi. Tako je senjski biskup Antun de Dominis pao mučeničkom smrću sa svojim kanonicima i popovima glagoljašima pod Klisom 1596. godine. Uz velike žrtve uspjeli su Uskoci sa svojim vjernim duhovnim pastirima, da nikada u Senj nije banula ni turska ni mletačka sila. U tim teškim vremenima okuplja se oko senjske biskupije otočačka biskupija i stara krbavska, poslije nazvana modruškom.

Prošlo je vrijeme turske sile, Lika je oslobođena, a onda nastaju istom teške zadaće za senjski kler. Neumorni misionar pop Marko Mesić obilazi izmučenu Liku i liječi narodu rane.

Senj je još jednom procvao u 18. i 19. stoljeću po svojoj velikoj trgovini i bogatstvu, koje je od te trgovine uživao. Nestalo je svega onoga blaga, ali je ostala u Senju gimnazija i konvikt, koji je u to vrijeme osnovao neumrli senjski biskup Mirko Ožegović. Druga mjesta u blizini Senja preuzela su u novije vrijeme trgovinu i bogatstvo senjsko, jer su takve prilike, ali primat duha ostaje i dalje u Senju, a budno ga čuvaju zavodi, koji su osnovani od senjskih biskupa: bogoslovsko sjemenište, gimnazija i biskupski konvikt. U tim zavodima odgojene su generacije valjane hrvatske i katoličke inteligencije, koja se istakla u svim područjima narodnoga rada.

Ove godine se prviput u Senju priređuje Euharistijski kongres. To je velika i značajna slava za ovaj stari i znameniti hrvatski grad. Mrtvi spomenici nekadašnje slave, koje građani ljubomorno čuvaju, oživjet će u novom sjaju i oduševljenju.

SENJSKE CRKVE

Napisao Pavao Tijan

DR VIKTOR BURIĆ,
senjsko-modruški biskup

Željeli bismo ovdje kazati koju o senjskim crkvama, u kojima će učesnici Euharistijskoga kongresa vršiti svoje pobožnosti. Senj je poput ostalih naših primorskih gradova imao u starini daleko više crkava i samostana no što ih ima danas. Još je u polovici prošloga stoljeća bilo u gradu šesnaest crkava, a danas ih ima samo pet.

Katedrala. Najveća senjska crkva je stolna i ujedno župna crkva Sv. Marije, obično zvana u Senju »Velika crikva«. Duga je 39,12, a široka 21,94 metra. Ima tri lađe i zvonik podalje od same crkve. Katedrala u ovakvom obliku, kakva je danas, potječe iz 18. stoljeća, a isto su tako i svi oltari osim glavnoga iz toga stoljeća. Sagrađena je na ostacima starije crkve prigradnjama i pregradnjama, koje idu u veliku starinu, možda i u 12. stoljeće. Danas ima oblik romanske bazilike sa šiljastim lukom između glavne lađe i svetišta. U crkvi ima glavni oltar iz vremena kasne renesanse s relijefima Majke Božje na nebo uznesene i relijefom sv. Jurja, patrona grada Senja i senjske biskupije, a osim toga 8 pobočnih oltara, od kojih je najvredniji mramorni oltar Anđela Čuvara. Uz katedralu je i riznica s mnogim vrijednim crkvenim predmetima i ključevima grada Klisa i kaptolski arhiv s mnogo glagoljskih isprava.

Toranj uz katedralu potječe iz g. 1900., a podignut je na mjestu mnogo starijega tornja. Ima u njem staro zvono iz g. 1362. Pod katedralom je i kripta s grobovima senjskih biskupa i odličnika, a uz nju stari biskupski, a danas župni dvor.

Crkva Sv. Franje. Podignuta je g. 1558. zajedno s franjevačkim samostanom, a danas bogoslovskim sjemeništem po generalu Lenkoviću, koji je radi strateških razloga morao porušiti stari franjevački samostan, frankopansku zadužbinu izvan gradskih zidina i od te građe sagraditi tvrđu Nehaj. Na jednom je oltaru kip Majke Božje Karmelske, koji nose ribari u zavjetnoj procesiji. Najveće znamenitosti te crkve jesu uskočki grobovi s prekrasnim nadgrobnim pločama.

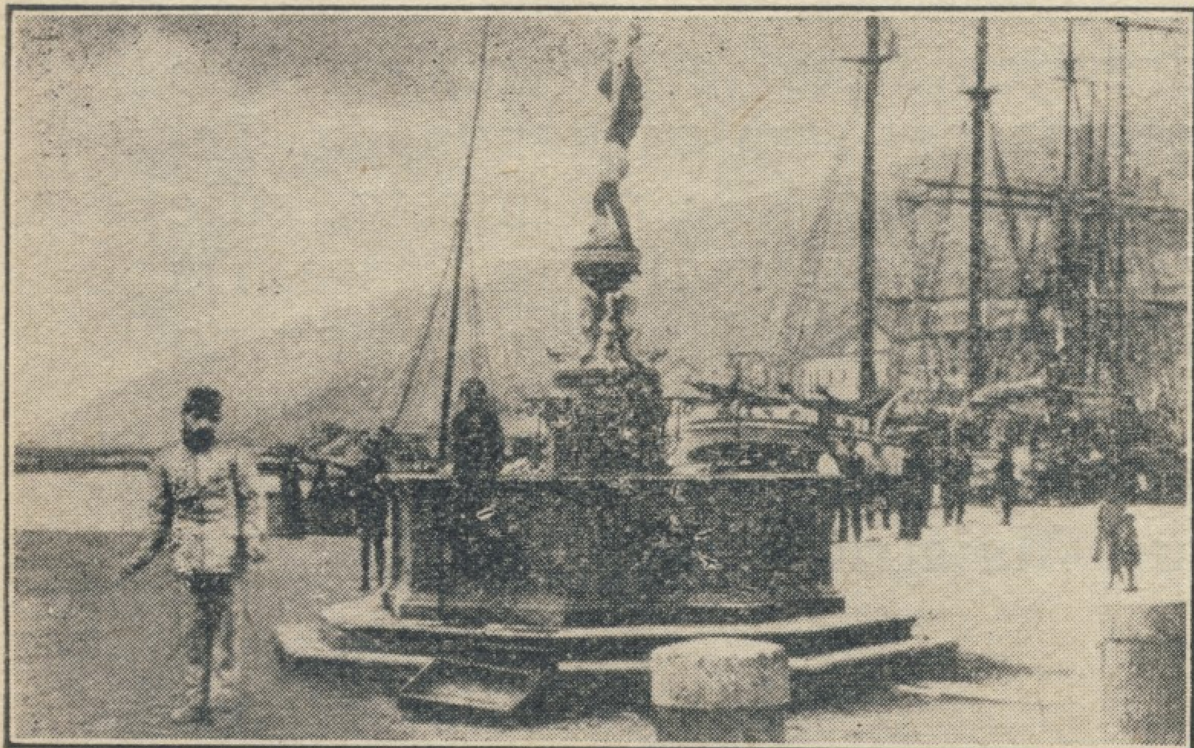
Crkva Majke Božje od Arta je zavjetna crkva pomoraca. Nalazi se nad morem na strmoj hridi Art. Čini se, da je u ovom obliku sagrađena u polovici 18. vijeka. Ima u njoj mnogo zavjetnih darova zahvalnih mornara.

Crkva sv. Ambroza nalazi se nedaleko biskupskog dvora, a podigao ju je iz zahvalnosti za primljene milosti senjski građanin Nikola Suzan g. 1728.

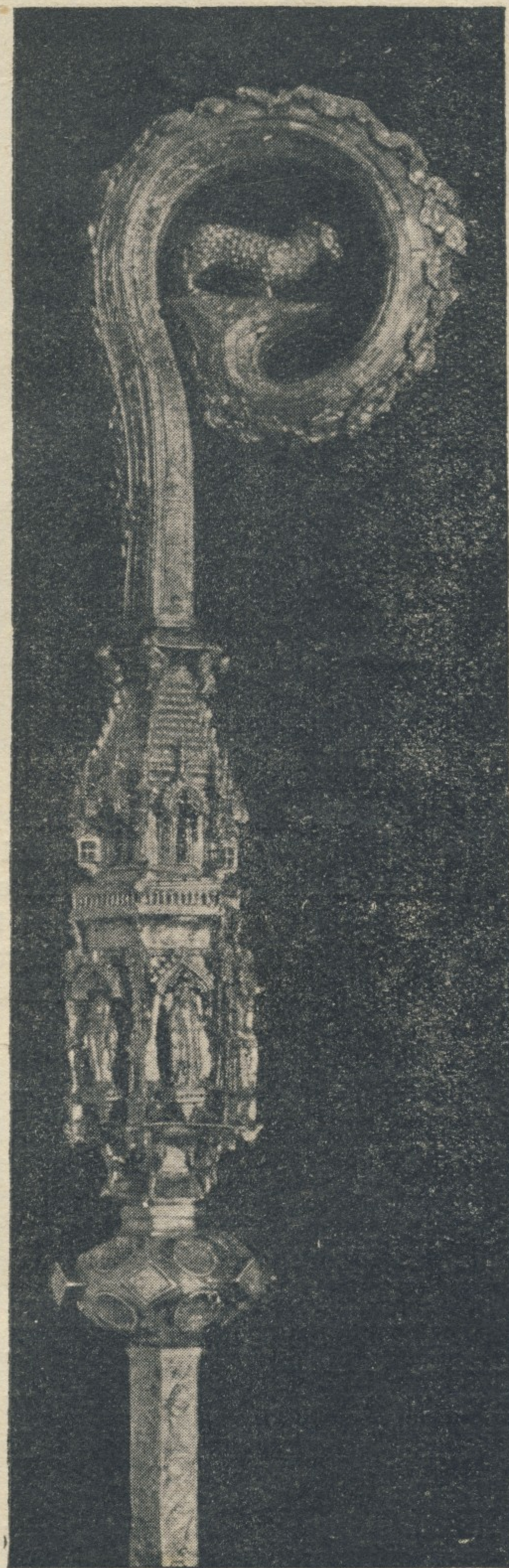
Crkva sv. Vida nalazi se na gradskom groblju sv. Vida, a sagradili su je senjski građani Josip Marković, Anton Skorić i Vincenco Krišković g. 1849.

Osim ovih crkava ima na privatnom posjedu dra Ivana Krajača crkvica sv. Martina, u kojoj se do nedavna nalazio kip sv. Martina s glagoljskim natpisom iz g. 1330., trećim dakle glagoljskim natpisom po starosti.

Mnogi vjernici obavljaju često svoje pobožnosti i na Kalvariji nad Senjom. Kalvarija, koja se nalazi na istom brežuljku, na kojem i tvrđa Nehaj, podignuta je g. 1740. Sastoji se iz velikoga kamenog propela i dvije ženske figure, Marije u žalosti.

Slika lijevo:
FONTANA NA OBALI U SENJU

BISKUPSKI ŠTAP PO SVOJ PRILICI SENJSKOG BISKUPA KRISTOFORA, koji je prenio svoju biskupsku stolicu iz Modruša u Novi. Štap je srebren, optočen zlatnim pločama i dobro pozlaćen. Gotska radnja

Novela

POZDRAVLJENJE

Napisao Jean Bouchelet

Ležali smo tik do Verduna. Njemački topovi rigali su prema nama pravi pakao granata. Otrovne plinove izmjenjivali su oblaci i smrtonosni žar bacača plamena.

Kad se sjetim danas na to, kako su milijuni ljudi sasvim bili zaboravili, da nose u sebi sliku Božju, tjeskoba me hvata za srce, i da nemam nepokolebljive, čvrste vjere u Boga, valjda bih očajao o budućnosti čovječanstva.

Moj otac bio je meštar u čuvenim kamenolomima argonskog mramora kod Verduna. Odmah u početku rata morali smo se odseliti u Lyon, i ja sam išao kao rezervni časnik k tvrđavnom topništvu. Dobio sam kratki odsječak u zidanoj tvrđici u Douaumontu. Časnik motrilac kod artiljerije. Mine, bombardiranje, napadaji na bajunete, otrovni plinovi i k tome napinji pozornost. Jedva sam mogao svaki dan popustiti svoje napete misli, da ih uzdignem na čas k Bogu. Vrlo često moralo mi je biti dosta, da sam poljubio samo medaljon Majke Božje, dar moje dobre, drage matere. I za čudo osjećao sam se u toj ubojitoj jami tako siguran, da mi nikad nije došla na um misao, da bih mogao poginuti.

SVEČANO EUHARISTIJSKO ZBOROVANJE PRED ZAGREBAČKOM STOLNOM CRKVOM 29. SVIBNJA
održano je na spomen završetka svjetskog budimpeštanskog euharistijskoga kongresa
Fotografirano s balkona katedrale
Foto Richter

Svako veče zazvonila su sva zvona u Verdunu Pozdravljenje. Svaki vojnik — i onaj, kojemu je pogubni otrov vremena oduzeo snagu vjere — čekao je uvijek ta zvona kao glas, koji će navijestiti, da je ljudma zavladao razum i da prestaje klanje. Svako veče, kad su zvona stolne crkve verdunske tutnjila veličanstvenu molitvu Bogorodici, sjećao sam se u pobožnoj molitvi svoje drage majke i nijesam se osvrtao, što mi se sablasne salve topova rugaju.

Bilo je mjeseca lipnja 1917. Pritisak neprijatelja bio je strahovit. Činilo mi se, da su paklene vlasti posjele obje zaraćene strane, tako je grozovit bio verdunski pakao.

Bilo je divno ljetno veče. Ali mjesto ruža zaudarale su magle dima. Od jutra su bjesnili topovi, štektale strojne puške, od jutra su se ljuljali i opet napredovali redovi naši kao i neprijateljski. Dva puta već mijenjala je naša posada svoje mjesto, dva puta Douaumont svoje gospodare.

Bilo je pred večer, mi smo zauzeli opet Douaumont. Reflektori su već počeli osvjetljivati. Uto nasrnuše Prusi iznova. Sa stravom i stisnuta srca gledao sam, kako bijesni Marokanci dobro mjerenim hitcima obaraju Nijemce, koji su navaljivali.

Jedan od njemačkih vojnika, stasit stariji čovjek, trči mahnito k našemu jarku. Sam. Drugi su se vratili. Trčao je kao lud i naglo je pao ničice na zemlju. U taj čas zazvoni Anđeo Gospodnji sa verdunskih crkava.

»Anđeo Gospodnji navijestio Mariji,« šaptale su mi u sne, i sjetio sam se svoje drage matere, koja me se sigurno sada u svojoj molitvi spominje. Mati!

Iz mjesta, gdje je onaj osamljeni Prus pao, čulo se stenjanje kao posljednja molitva . . .

»I on ima mater!« sine mi glavom. Skočio sam iz opkopa i provukavši se kroz bodljikave žice dopuzao sam do ranjenog Nijemca.

Krvario je iz prsiju. Hitno sam ga povezivao. U to siknu topovski metak. Što je bilo dalje, ne znam . . .

Najednom zazvoni mi u uhu verdunsko veličanstveno Pozdravljenje. Da li je moje uho bilo tako osjetljivo na taj zvuk, da me je probudio k svijesti, ili je to bila čudesna volja Božja, ne znam . . .

Digao sam se, nijesam bio ranjen, bio sam očito samo zaglušen. Uhvatio sam ranjenog Prusa pod ruku i odvukao ga u naš jarak, i saniteti su ga odvezli u bolnicu. Imao je kod sebe pisma svoje žene, majke troje djece.

U jarku su mi sve rekli. Eksplozija granate me je zaglušila. Ležao sam pred jarkom cio dan. Uveče me je, kažu, nešto probudilo iz nesvjestice.

Nešto! »Pozdravljenje me je probudilo!« htio sam reći, ali prekine nas strašna kanonada. Teške granate padale su kao kiša na mjesto, gdje sam ležao u nesvijesti kraj ranjenog Prusa. Da me Pozdravljenje nije probudilo, bio bi sigurno mrtav.

Usred grmljavine topova pao sam na koljena i zahvalio Bogu i Majci Božjoj.

Preveo: A. Š.

SA SVJETSKOG EUHARISTIJSKOGA KONGRESA U BUDIMPEŠTI

Najveći ovogodišnji katolički događaj bio je svjetski euharistijski kongres u Budimpešti, koji je održan od 24. do 29. svibnja. Nebrojene tisuće stranaca sa sviju strana svijeta pohrlile su na to euharistijsko slavlje, pa je — kao prije šest godina u Dublinu, glavnom gradu Irske — do milijun katolika sudjelovalo na tom triumfu Euharistijskoga Krista. Bilo je tamo i nekoliko tisuća Hrvata na čelu s hrvatskim metropolitom drom Alojzijem Stepincem, kojemu je svuda iza osmorice kardinala davano najčasnije mjesto, s vrhbosanskim metropolitom drom Ivanom Šarićem te s više drugih naših biskupa. Sva je hrvatska katolička štampa o tom kongresu lijepo i potanko izvijestila, pa mi ovdje k svemu tome donosimo nekoliko slika, da tako na ovaj način nešto od tog neopisivog slavlja cijeloga katoličkog svijeta dočaramo dušama naših čitalaca.

PAPINSKI LEGAT KARDINAL PACELLI ODGOVARA KOD DOLASKA U BUDIMPEŠTU NA POZDRAV BUDIMPEŠTANSKOGA GRADSKOG NAČELNIKA
Desno iza kardinala Pacellija stoji regent Horty, koji je također bio kod dočeka papinskog legata i čiji je kardinal Pacelli bio gost

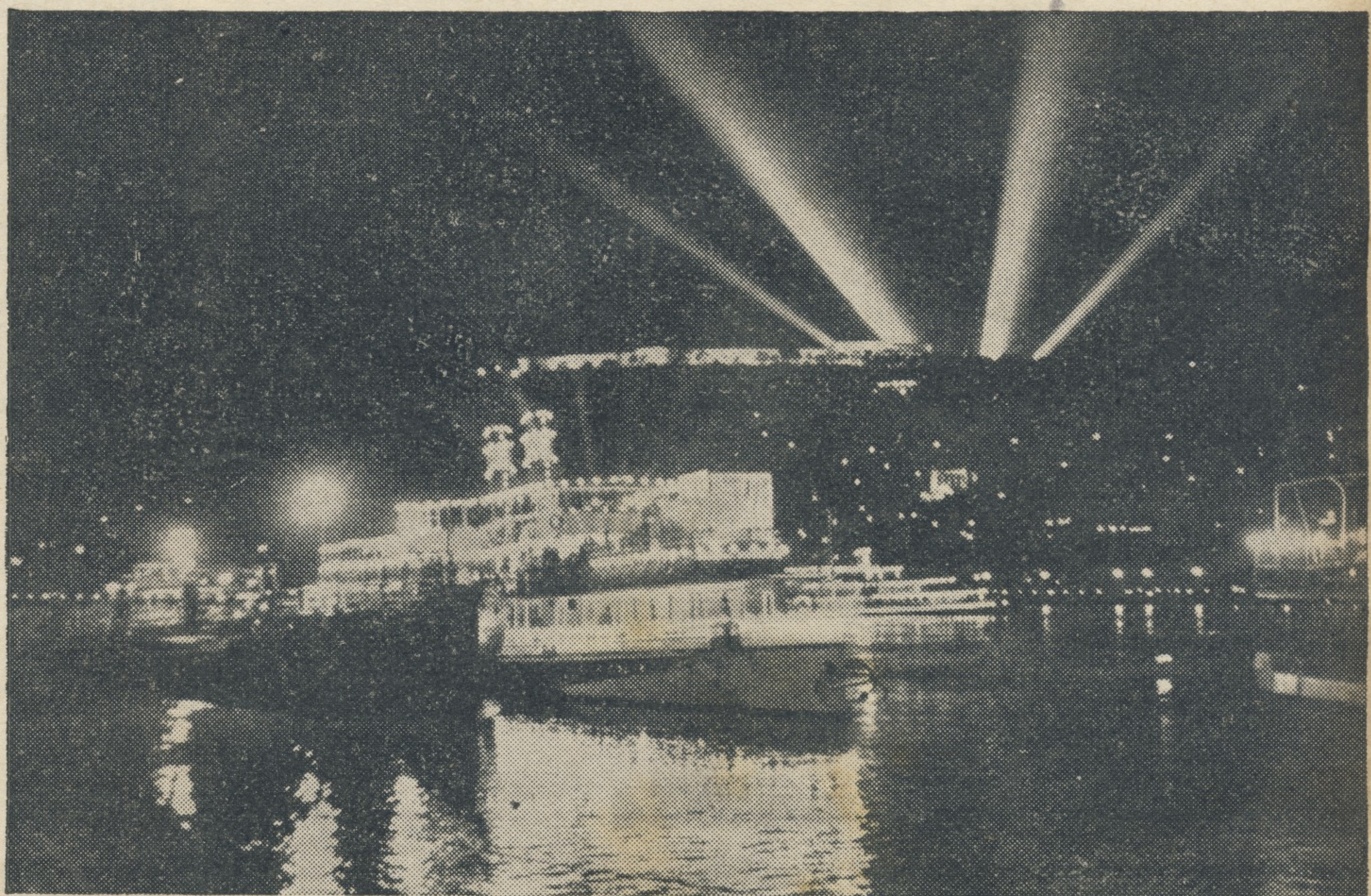

PRED OLTAROM, NA KOJEM SE SLUŽILA ZAVRŠNA SV. MISA EUHARISTIJSKOGA KONGRESA U BUDIMPEŠTI

ZA VRIJEME SVEČANE EUHARISTIJSKE PROCESIJE PO DUNAVU
stajale su stotine tisuća naroda s jedne i druge strane obale

Slika dolje:
SVEČANA RASVJETA BUDIMPEŠTE ZA VRIJEME PROCESIJE PO DUNAVU PRIGODOM SVJETSKOG EUHARISTIJSKOGA KONGRESA

KRBAVSKA I MODRUŠKA BISKUPIJA

Napisao Antun Šimčik

Velike političke promjene u životu hrvatskoga naroda imale su odraz i u vjerskom i crkvenom pogledu, osobito u pogledu jurisdikcije pojedinih biskupija. S tim političkim događajima stoji u vezi kadšto i propadanje ili ukidanje biskupija, kao biogradske godine 1126., duvanjske 1654., koja je 1881. spojena s mostarskom, kninske, korčulanske (ukinuta 1787.), makarske (spojene s nadbiskupijom splitskom 1830.), ninske, osorske, rapske, risanske, skradinske, kojoj su kraj učinili Turci 1523. i koja je po naslovu postojala do 1818., pa neke druge. K tim utrnulim biskupijama možemo pribrojiti otočku, koju je na Gackom polju osnovao 1461. Sigismund Frankopan i koja je 1535. pripojena biskupiji senjskoj, te susjednu krbavsku, koja je osnovana 1185. na sinodu u Splitu i 1460. s dopuštenjem pape Pija II. prenesena u Modruše od straha turskoga.

Teritorij ove biskupije obuhvatao je Krbavu, županiju knezova Gusića, kasnije zvanih Kurjakovića, i Modrušku župu, koja je sezala od Kupe do Vinodola i od župe Gacke, Plaške, Drežnika na istok do Korane, gdje je međašila sa župom Goričkom. Stolno mjesto Modruške župe bio je grad Tržan, obično sijelo starješine knezova Frankopana i pod njim varoš Modruše, vlasništvo istih knezova. Za diobe braće knezova Krčkih, Senjskih i Modruških godine 1449. dobio je Modruše Stjepan II. i po njemu sin mu Brnardin Frankopan, koji se oženio jednom aragonskom princesom i postao rodak ne samo napuljskoga nego i ugarskoga kralja Matijaša. Poslije razboja Krbavskoga pod Udvinom, gdje je bosanski sandžak Jakub, zvan Hadum-baša, 9. rujna 1493. razbio hrvatskoga bana Imriha Derenčina, pobjegao je biskup krbavski iz varoši Modruša u Novi Vinodolski zajedno sa svojim kaptolom, koji se do danas održao u tome mjestu, kao što se i stari Čazmanski (začesanski) kaptol održao do danas u Varaždinu. U Modrušu bila je stolna crkva Sveta Marija (nekoč Sveti Marko), zatim crkve Sveti Duh, Sveti Stjepan, Sv. Jelena i Sveti Antun (uz samostan reda sv. Franje). Na obližnjoj planini Gvozdu (gvozd znači veliku šumu) bio je Sveti Nikola, samostan pustinjaka reda sv. Pavla pustinjaka, zadužbina kneza Anža V., građen 1380. Ovaj nekoč bogati samostan, u kojemu je znalo biti do 80 redovnika, opustio je za Turaka i obnovljen 1780. u vrlo skromnim razmjerima, tako da su uz kapelu sv. Nikole živjela tri redovnika. No šest godina kasnije ukide taj mali samostan Josip II., kojega su radi miješanja u crkvene stvari prozvali car mežnar. Tome samostanu nema danas gotovo ni traga, no po kapeli sv. Nikole zove se i danas stari Gvozd Kapelom.

Na modruškom gradu vjenčao se herceg Ivaniš Korvin, sin kralja Matijaša, s Beatricom Frankopanovom, kćeri kneza Bernardina. U Modrušu, valjada u stolnoj crkvi, bio je sahranjen knez Krištofor, koji je poginuo pred Varaždinom god. 1527., a tri godine za njim ukopan je ondje i knez Brnardin, čovjek vrlo obrazovan, za kojega njegov suvremenik kaže, da je uvijek nešto pisao, kad nije vojevao.

Među biskupima modruškim ističe se velikom naukom Nikola iz Kotora (1461.—66.), diplomat Svete Stolice, koji se u misijama na bosanskom i ugarskom dvoru mnogo trudio za dobro svoje domovine i kršćanstva i koji je od suvremenika na dvoru kralja Matijaša bio vrlo zlo ocijenjen.

Jedan od njegovih nasljednika na stolici modruško-krbavskoj Šimun Begna Kožičić (ili Kozičić?) ima također ugledno mjesto u književnosti hrvatskoj. Rodio se u Zadru (između 1460. do 1470.) od stare vlasteoske porodice i postao je biskupom 1509. Godine 1512. tražio je pomoć za svoju ucviljenu domovinu na Lateranskom saboru u Rimu, 1513.—21. bio je upravitelj senjske biskupije, a 1516. opet je išao pred Papu za pomoć. Godine 1529. preseli se na Rijeku i 1530. štampa u Mlecima, najvećem štamparskom i knjižarskom gradu onoga doba, dva svoja govora, koja je izrekao bio u Rimu na latinskom jeziku. No taj humanista ljubio je vruće i svoj hrvatski jezik i imao je smisla za ljepotu i čistoću hrvatskog jezika. U Mletcima pogodio je dva tiskara Dominika i Bartula iz Breše, da mu na Rijeci u njegovoj kući štampaju knjige za crkvenu potrebu njegove biskupije. Tako je g. 1531. na Rijeci tiskan bio Misal hrvatski i iste godine »Knjižice od žitja rimskih arhiereov i cesarov«. Osim toga ostavio je neka rukopisna djela o domaćoj povijesti, kojima se služio čuveni jezuita Farlati pišući svoje veliko djelo o crkvenoj povijesti južnih Slavena (Illyricum Sacrum).

Život njegov ocrtao je Franjo Rački u jednome od starijih godišta »Katoličkog Lista«. Biskupiju modrušku ujedinio je konačno papa Urban VIII. s biskupijom senjskom godine 1640.

Do godine može velik dio današnje senjske biskupije slaviti 250 godina oslobođenja od Turaka. Strašne borbe, koje su vodili između sebe Hrvati kršćanske i muslimanske vjere kroz stoljeća, opjevao je narod na jednoj i drugoj strani u mnoštvu junačkih pjesama, koje — što se muslimanskih pjesama tiče — spadaju među najljepše narodne pjesme hrvatske. Poslije bečkog rata nanovo je procvao katolički život u teško iskušanoj senjskoj biskupiji, u kojoj se broj vjernika povećao dolaskom novih katolika Bunjevaca, Kranjaca i drugih i obraćenjem jednog dijela bivših »Turaka«, koji su voljeli promijeniti vjeru nego ostaviti svoj zavičaj (tako u Perušiću i drugdje).

ISPRAVAK! — U prošlom broju na str. 306. ispod slike reljefa na ulazu u dječji dom Udruge hrvatskih učiteljica — mjesto: Izradio R. Valdec, treba stajati: Izradila Mila Vod.

Izvorni roman „Obitelji“

SITNA SREĆA

VESELA PRIČA O MALOME ČOVJEKU OVELIKOGA GRADA — NAPISAO DR VELIMIR DEŽELIĆ, SIN

(Svršetak)

I redom se u Milka javljaju zgode:

On je s dječačkim ushitom dogotavljao papirnati modelić. I u najzanimljivijem času, kada je ta igračka trebala da zorno predoči: kakva će lijepa biti njihova kućica na Dugom Izbrešku... onda se Anica zagnjurila u krevet, okrenula se k zidu i dlanovima zapušila uši.

Ili ono, kad je kući donio troškovnik! Sav je gorio od uzbuđenja čitajući stavku po stavku. Pa kad je htio ženi protumačiti najvažnije: konačnu cijenu gradnji njihovog budućeg doma — onda je ona zapala u grčeviti plač i bijes!... Nije znao objasniti otkuda to. Nagađao je, da mu je žena bolesna... Sada zna, da je to njezin prigušen strah pred odlaskom u pustu osamu.

Zbog toga Anica nije nimalo zabrinuta, što nema jamca za nužni zajam. Ona je od sinoć veselija no dosada. Jutros su joj sjale oči, kao da doživljava i da bi htjela reći nešto neobično veselo...

Naučnik je donio korekturu.

Na rubu dugačkoga papira naznačeno je koješta, što treba nanovo složiti. Jedan je redak posvema precrtan i do njega je korektor napisao grčko slovo: delta (to znači: deleatur, izostavi!) i još veliki upitnik i opasku: — Otkuda je dolutao ovaj redak? U rukopisu ga nema!

Milko se gorko nasmiješio:

»Dolutao je iz moje duše...«

Taj redak je bio:

»Žalosno. Veoma žalosno...«

Međutim kod kuće Anica očekuje Milka s dva iznenađenja. S dva velika, golema iznenađenja!

Jedno, najveće, htjela mu je saopćiti još sinoć, pa jutros... ali nije našla prave riječi.

Ono drugo pridošlo je danas prije podne, dok je Milko bio u tiskari. Ovo će mu drugo lako reći!... A za ono prvo izmudrila je dražesno malo lukavstvo. Sama se veseli svojoj domišljatosti!

Nego malo se pobojava, ne će li ono drugo iznenađenje Milku biti veće od prvoga. To bi njoj bilo veoma žao.

Kad se napokon približuje vrijeme Milkovu povratku, Anica ne može više da miruje. Pogledava kroz prozor bezbroj puta. Trknula bi pred muža na ulicu, kad bi se na cesti moglo i smjelo to izreći.

A nesretnik se Milko vuče kući hodajući sve s noge na nogu. Gleda u tlo i ne diže pogleda, da vidi, kako mu Anica s prozora domahuje: neka požuri.

Na otvorenim vratima dočekuje Anica Milka, dok se on uspinje stubama, kao da nosi vreću ugljena. Najposlije ne može, da mu ne dovikne:

»Skočio bi u tri skoka, da znaš čime te dočekujem!«

Milko gleda tako prestrašeno, da mu žena govori najbrže što može:

»Imamo z a j a m! Čitavi zajam, ne samo drugoga jamca! Gospođa Vanićka je sama došla i nuda nam potrebni novac! Jeftinije nego u Zadruzi. Uz 8%. I dostaje joj jedan jamac (kum Đuka) i uknjižba na Dugi Izbrežak!«

Milko ne vjeruje, da dobro čuje. Pita nespretno:

»Otkuda Vanićima novac?«

»Svejedno! Imaju! Štedišni su, dugo žive i štede, pa imaju!«

»Koliko bi nam mogli uzajmiti?«

»Do dvadeset tisuća.«

»Pa to je divno!« veseli se sa shvaćanjem Milko i prekorava sama sebe: »Ja u svijetu vidim sve ružnije i gore nego što je u zbilji... Podajem se tugovanju i očajavanju. A kad tamo: eto prijatna iznenađenja!... I upravo sam o gospoji Vanićki zlo i krivo sudio!...

I kao što je ono prije Milko pretjerao razmatrajući neraspoloženja i zlovolje svoje žene, tako sada preuveličava plemenitost Vanića.

Ali ništa zato! Čemu da zna suhu i golu istinu? Čemu da sazna: kako su Vanići s manje plemenite ljubavi za bližnjega, a s više računske točnosti iznašli, da im je korisno i sigurno novac uložiti u gradnju kućice na Dugom Izbrešku. K o r i s n o: jer 8% kamate ne bi dobili ni u kojoj banci. U banke nemaju oni odavna nikakva povjerenja, pa su povadili sve uloške, čim su to mogli, i čuvaju novac kod kuće — a to ne nosi ništa. S i g u r n o je pozajmiti novac Milku i Anici, jer će mladi ljudi dati i krvi ispod nokata, samo da isplate svoju kućicu do posljednje pare... Ako je pak ne isplate — imat će Vanići njihovu n e k r e t n i n u, koja svagda vrijedi koliko uložnica banke, u kojoj se ulošci zaleđuju i snizuju, da nigda ne znaš, na čemu si... Tako računajući Vanići daju zajam Milku i Anici: uz punu sigurnost, uz dobre kamate i povrh toga uz veliku zahvalnost dvoje mladih ljudi, koji će moći sagraditi sebi svoj vlastiti dom!

Slika desno:

PRIJEM KARLA III. KOD PAPE

Slika se nalazi u Pinakoteci u Napulju

Naslikao Giampaolo Pannini (1691.—1764.)

A sada dolazi ono iznenađenje, što ga je Anica smislila saopćiti svome mužu s dražesnom nježnošću.

I ona počinje:

»Milko!«

»Šta?«

»Sada, kad imamo siguran zajam — sada znamo, da ćemo sigurno moći graditi...«

»Dabome!« požuruje Milko.

»Zato sam ja u papirnatom modelu kućice nešto popravila...«

»Ispravila?«

»N a d o p u n i l a!«

Milko pun želje da vidi podiže krović svoje igračke.

Motri i brzo opaža.

Uz desni krevet, onaj koji bi bio ženin, Anica je ulijepila nešto sićušno.

K o l i j e v k u?

Kolijevčicu! Onakvu narodnu zipku, kojoj je na uzglavlju zapisano Ime Isusovo:

+
I H S

Milko s kolijevčice podiže pogled na svoju mladu ženu.

Ona je crvenija no onda, kada joj je priznao, da je voli i da će je zaprositi.

»Zaista, Anice moja?«

»Govorila sam jučer s kumom i ona veli: — Sasvim sigurno!«

Milku se zalijevaju oči. Smije se:

»Onda mi ne ćeš biti sama u našoj kućici!«

I muž grli ženu zagrljajem nepoznate dosele, nove sreće.

U zagrljaju se Milko i Anica spuštaju na koljena i kleče na tlima.

Da netko nenadano otvori vrata, mislio bi, da su sašli s uma. Da su dobili glavni lutrijski zgoditak. Ili milijunsku baštinu iz Amerike.

Klečanje i zagrljaj traju. I u zagrljaju se oni pomalo ljuljaju.

Tako će Milko ljuljuškati svoju k ć e r k i c u.

Anica vjeruje, da će joj s i n č i ć biti sasvim nalik na Milka — samo malen, maljušan, pa će ga moći nositi na rukama!

KAO U SNU

Da to nije samo san — jedva mogu Anica i Milko pravo vjerovati. Tako se sve brzo zbilo.

Još su se djetinje veselili, kako će zapasti snijeg, debeo i mekan, pa će se saonicama odvesti na svoj Dugi Izbrežak. (Ne mogu valjda tražiti od graditelja, iako je Milkov znanac, da klipše pješice s njima.) A vožnja saonicama uz zveckanje zvončića bit će kao da lebde.

Kad ono umjesto snijega i zime — svanulo vrijeme, kao da je pred vratima Uskrs ili Đurđevo, a ne Božić! Magle se digle; nebo razvedrilo; zimsko sunce stiglo da otopi mraz s trave, inje s drveća i poledicu s puteva.

Graditelj je pitao stvarno:

»Možete li novac, odnosno kredit, dobiti dovoljno brzo?«

»Sutra, ako treba!« (Vanići su rekli baš: — Sutra, ako treba!)

»Onda ne časite ni časa! Iskoristite ovo lijepo zimsko vrijeme. Sad su zidari bez posla, pa će ovakvu malu kućicu graditi rado, i jeftino... Dignut ćemo brzo zidove i pokriti ih krovom, neka se kućica vjetri i suši. A u najranije proljeće možemo dovršiti, bila i kiša. Lako je raditi pod krovom!«

I s jednoga ponedjeljka na drugu subotu (brže no što je Milko slijepio svoj modelić od ljepenke i papira) zidari su položili cementni temelj i podigli zid, tesari složili krovište, pokrivači pokrili krov crijepom.

Toliko su se svi žurili, da nisu čekali ni glihe. Pribili su, istina, grmić borovice na vrh krova — ali su molili, neka im umjesto glihe dadnu nešto u novcu... i oni su subotnjim popodnevnim vlakovima pošli svojim domovima.

Anica i Milko idu iz grada pješice i sami: da vide k r o v.

Kum Đuka nešto se nahladio, pa je jutros teško došao i u tiskaru. Sada se doma znoji pod šarenom tuhicom, popivši tričetvrt litre vrućega kuhanog vina... Vaniće se nisu usudili pozvati na tako »daleki put«... Drugih pravih znanaca u gradu i nemaju... A pravo reći: Anica i Milko sami dvoume (svaki za se!), hoće li na Dugom Izbrešku ugledati kućicu pod krovom?

Na posljednjem zavoju i uzbrdici Anica trči! (Toliko je željna znati!)

I plješće dlanovima i cikće:

»Kao kućica Ivice i Marice!«

Crvena, neožbukana kućica s još crvenijim krovom, stoji između dva rašljasta stabla: među starom marelicom i trešnjom.

Zimsko sunce obasjava novu kućicu i njene se boje crvene kao za inat sivosmeđoj prozebloj tratini, indigo-tamnoj gori i bljedičastom, hladnom nebu.

Milko su i Anica začarani.

Stoje. Gledaju. Ne miču se.

Onda?

Kao djeca (kao Ivica i Marica) Milko prihvata Anicu za ruku i vodi je tiho, gotovo po prstima do kućice.

Ona nije od slastica, ali je njima slađa, no da je od licitara, slatkiša i šećera.

Prozorski su otvori obijeni daskama. Vrata su slupana na brzu ruku, tek da zatvore ulaz.

Milko ih uklanja.

I po prvi put ulaze Anica i Milko p o d s v o j k r o v, u svoj budući dom!

Ničega tu još nema. Baš ničega!

Ni poda; ni stropa; ni žbuke na stijenama.

Ali oni g l e d a j u i v i d e već s v e! Upravo sve!

Čak i kolijevčicu uz desni krevet vide!

A Milku je drago, on je sretan, što mu Anica u kući ne će biti sama i osamljena. Jer on ne samo da v i d i kolijevčicu, on također č u j e, kako kućicom odzvanja srebren glasić:

»Mama! Mama! Mama!«

Milko i Anica ne znadu, dakako, riječi Obrednika, ali oni osjećaju svom dušom molitvu blagoslova:

»Blagoslovi, Gospodine Bože svemogući, ovu kuću, da bude u njoj zdravlje, čistoća, pobjeda, krepost, poniznost, dobrota i blagost...«

»Budi svagda hvaljen Isus i Marija!« zvoni jasni dječački glas, i dva živa oka proviruju kroz otvor ulaza u kuću: »I da je u ovoj kući sve zdravo i veselo, tusto i debelo!«

»Da Bog da!« veseli se Anica dobroj želji, a Milko dariva maloga čestitača deset-dinarkom.

»Mene su prvog poslali!« brblja mališan: »Jer sam m l a d o m u š k o! Drugi idu za mnom...«

»Tko drugi?«

»S u s j e d i!«

Anica se zabrinjuje i šapće mužu:

»A mi nemamo ničega da im ponudimo?«

»Šteta što nismo ponijeli...«

»Šteta i sramota!«

Ali po drevnome običaju kraja — susjedi koji dolaze s a m i donose svaki p o n e š t o. (Zna se: koliko se mladi gospodari istroše s gradnjom!)

Seljak, koji je pokosio otavu, donosi čuturu vina. Mucava kravarica grudu sira. Staračac s osam pura (sada ih ima još samo tri!) nosi u rogožaru mesa, kruha i luka. I drugi susjedi i susjede dolaze svaki s po nečim.

Ovako se dočekuju i p r i m a j u m e đ u s e novi susjedi!

»Dao Bog dobro susjedstvo!« izgovara svatko potegnuvši iz čuture.

Nema čaša. Svi piju iz iste čuture. Samo malo otru grlce dlanom... To nije sasvim higijenski, ali je dokazom, kako se čovjek ne gadi na čovjeka, i kako su svi susjedi jedna p r i j a t e l j s k a z a j e d n i c a.

»Dao Bog dobro susjedstvo!«

»Da Bog da!«

DOSTA!

Poštovana čitateljice! Dragi čitatelju (ako takav postoji?)!

Raspripovijedao sam se i razvezao naširoko, pa bih mogao pričati bez kraja i konca... jer (priznanjem iskreno) ovoj pripovijesti n e z n a m z a v r š e t k a... Anica i Milko još žive!... I oni svojim životom nižu ovakva poglavlja sve jedno na drugo. (Kako su znatno mlađi od mene, ja ne ću ni dočekati završnih poglavlja njihove životne priče.)

A već sam iz današnjih rječnika povadio i iscrpio sve riječi, kojima se opisuje: lijepo i veselo... Čime ću dakle dalje opisati: kako su Milko i Anica dovršili svoju kućicu na Dugom Izbrešku; kako su se uselili u nju; blagoslovili je; dobili sustanare — najprije kćerkicu, pa sinčića (a još su mladi!)...

Dražesna je pojedinost: kako Milko subotom, kad odvoji od plaće ono nužno za život i otplatu kuće, kako on ne može odoljeti, da ne bi svagda kupio i donio kući nešto manje potrebno. Na primjer staklenu ogrlicu ženi, (kakve onaj sirotan prodaje ulicom); ružičaste ili modre vunene rukavičice za djecu; sličicu za sobu; ili gomolj georgine u cvjetnjak...

Ali rečeno mi je (što uviđam i sam), da u ovoj cijeloj mojoj pripovijesti nema nikakvoga zapleta ili napetije radnje.

»Ono, kada onaj susjed nepovlasno pokosi otavu, činilo se, da će doći do kakvog takvog sukoba i parnice... Pa ništa!«

»Ili da će gospođa Vanićka zakuhati nešto među mladim bračnim drugovima?... Pa opet ništa!«

»Pisac s malo mašte, mogao bi izmisliti nešto zanimljivije s onom ulagačicom, koja se svako predvečerje iskukuljuje u šarenu lepiricu... Anica je već na nju bila ljubomorna. Milko se tihom sućuti zauzeo za djevojku... A u trećem poglavlju ta ulagačica naprosto nestaje!«

?

Šta da reknem u samoobranu?

Ne znam.

Molim tek, kao olakšavajuću okolnost:

Ovu sam pripovijest napisao na jednom istinitom i z b r e š k u i među ljudima, koji žive u tako zvanim »divljim kućama«, a one su uistinu n a j p i t o m i j e.

Pukim slučajem nisam onamo čitavi mjesec dana dobivao nikakvih novina, pa sam smetnuo s uma: razne bračne tragedije, preljube, prevare, samoubijstva...

Povjerovao sam čak (naivno?), da m n o g i l j u d i (o kojima nigda ne pišu novine!) žive ipak još i dana današnjega pošteno i kršćanski, i da oni u tihim zakutcima svojih majušnih domova proživljavaju — časove s i t n e s r e ć e!

K o n a c

Slika desno:

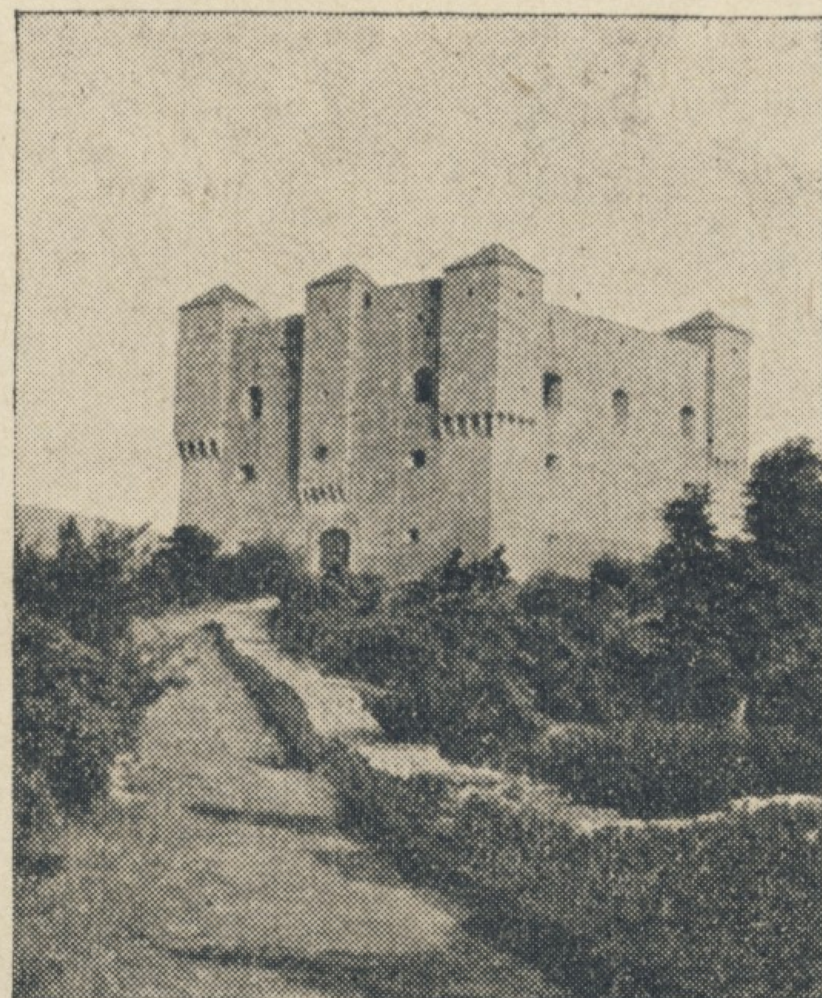
HISTORIJSKI NEHAJ-GRAD KOD SENJA

Sagradio ga g. 1558. general Ivan Lenković. Kula ima oblik pravilne kocke i strane su građene točno prema nebeskim stranama.

Slika lijevo:

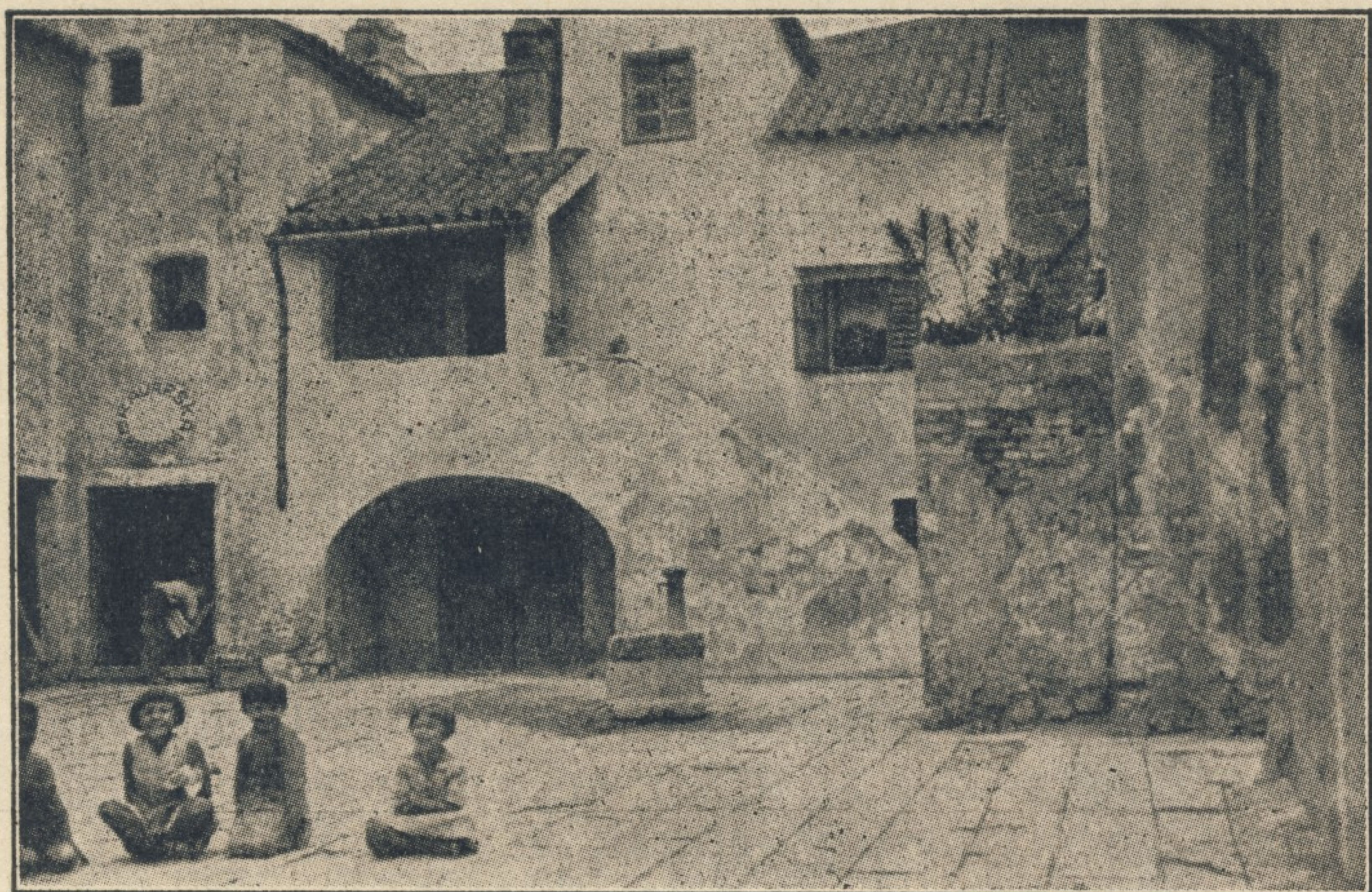
LEONOVA KULA U SENJU

Tu je kulu dao popraviti i izdržavao u njoj svoju četu papa Leon X. (1513.—1521.), kad je Senju prijetila velika pogibao od Turaka

U GNIJEZDU JUN

PRIGODOM EUHARISTIJSKOGA KONG

TIPIČAN DIO STAROGA SENJA, ZVAN „ŠIROKA KUNTRADA“
To je malen i slikovit trg sa starinskim kućicama i poznatim „balaturama“
Foto Đ. Szabo

Slika desno:
STARI ZVONIK STARODREVNE SENJSKE KATEDRALE
Sagrađen je oko god. 1000., dakle u doba hrvatskoga kralja Držislava

SENJ U 17. VIJEKU
Ovaj se nacrt nalazi u izvještaju M. Stiera iz g. 1660.

Slika desno:
KIP SV. MARTINA S GLAGOLSKIM NATPISOM IZ GOD. 1330.
Kip danas čuva arheološki muzej u Zagrebu, a glagolski natpis na njemu je po starosti treći hrvatski glagoljski natpis

Slika dolje: LUKA U SENJU

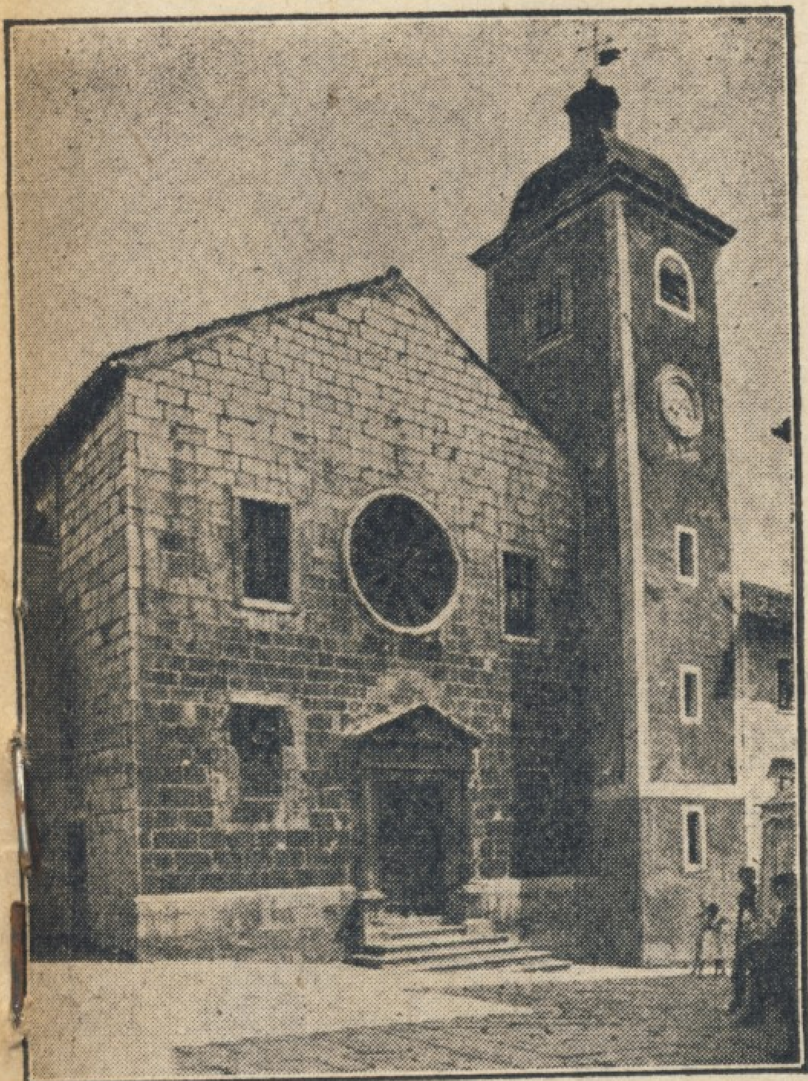

Slika dolj
UNUTRAŠNJOST SENJSKE KAT
Ta krasna umjetnička građevina romans
ili najkasnije početk
Foto Lj. Gri

NAČKIH USKOKA

RESA U SENJU 18. i 19. LIPNJA O. G.

Slika lijevo:
ROMANSKA CRKVA
SV. FRANJE U SENJU
Sagradio je general Ivan Lenković g. 1558., a puna je nadgrobnih ploča uskočkih vojvoda i senjskih patricija
Foto Kratohvil

LIJEPO DVORIŠTE STARINSKE PATRICIJSKE KUĆE IZ 15. VIJEKA
kakvih ima vrlo mnogo u starodrevnome Senju
Foto Đ. Szabo

Slika lijevo:
KRASAN RENESANSNI
RELIJEF KOJI PRIKAZUJE
SV. TROJSTVO
Relijef je načinjen g. 1491., bio je uzidan u zidu groblja sv. Petra, a od g. 1865. nalazi se u senjskoj katedrali
Foto Lj. Griesbach

POGLED S TVRĐAVE NEHAJA NA DIO GRADA SENJA S LUKOM

Slika dolje: PANORAMA SENJA S ISTOKA
Foto Lj. Griesbach

je:
TEDRALE BL. DJ. MARIJE
skog stila građena je u 11. vijeku
kom 12. vijeka
esbach

RUŽE ZELENOG OTOKA

ROMAN IZ IRSKE PROŠLOSTI — NAPISAO SAMUEL LOVER

(Nastavak)

I tako je kotlokrpa sjeo, otvorio svoju torbu i užario željezo. Iz torbe, u koju su znatiželjna djeca zurila do dna, jer su mislili, da je u njoj blago, izvukao je blještave svijetle komade kositra i ogromne škare. Salamun je rezao, strugao i čekićem udarao. Kad je usijanim željezom trljao po izdrobljenoj smoli i kositru, tako je jako zadimilo i zamirisalo, da su djeca buljila u njega kao u kakvog čarobnjaka. Kad su se još k tome pokazale svijetle pruge, koje je napravio svojim alatom, pljeskali su od veselja.

Seljak se vratio na doručak i opazio Salamuna, gdje sjedi na kućnom pragu te popravlja posudu. Časak je stao, a zatim pošao u kuću. Kad je Salamun svršio svoj posao, pozvali su ga u kuću na doručak.

»Znaš li što?« muž će ženi.

»Što?«

»Tele nekoga lopova ponovo mi u noći prešlo preko ograde i prožderalo malne čitavo sijeno.«

»Za Božju volju!« iznenadi se žena.

»Sreća njegova, što ga nitko nije vidio,« seljak će i pljucne.

Salamun, koji je sve čuo, sjedio je posvema bezbrižno i u najvećem miru, dok nijesu muž i žena svršili razgovor. A zatim se javio:

»Ta su telad doista veliki lopovi!«

»Samo da ga dobijem!«

»Pa zar nemaju dovoljno trave!« ljutio se čovjek.

»Istina je, istina, što kažete,« mirno će Salamun, »čudnovato, kako znade telad katkad biti odvažna!«

»Jadnih li životinja!« nastavio je Salamun nedužno. »Pa ipak je naravno, da i telad mora jesti.«

Iza doručka platio je seljak loncokrpu. Kad je Salamun ponovo uprtio svoju torbu magarcu na leđa i otišao, gledala su djeca žalosno za njim. Tako je stari lisac došao do zasluška i povrh toga do doručka u kući, koju je u noći okrao.

Najprije se Salamun otputio ka kovačnici, kraj koje je zakopao svoj duhan. Za taj je put imao dobru ispriku. Njegov je naime magarac trebao nove potkove. Našao je kovača skrštenih ruku. To je baš i bilo za Salamuna, jer je imao dovoljno vremena da se pogađa.

»Hoćete li što kupiti, prijatelju? Možda imate štogod, da vam zakrpam? Učinio bih badava, kad biste i vi meni napravili potkove badava,« Salamun će.

»Nemam ni lonca, ni tave, ni kotla,« kovač će, »jer sam sam i sam ću ostati.« Međutim je stao razgledavati magarčeve potkove. Dok je pridizao magarčetu noge, zamirisao mu duhan, koji je bio u torbi. Zamirisalo je tako svježe, ugodno i zamamljivo kao sam med. Stao je usrkavati u se slatki miris i kliknuo:

»Do đavola, gdje imate duhan?«

»Ovdje u džepu. To je izvrstan duhan, kažem vam! Dobio sam ga jutros od jednoga prijatelja i — ne kazujte nikome — ako hoćete, odstupit ću vam ga nekoliko, onoliko, koliko vrijede nove potkove za moju životinju.«

»O, joj, za to treba veoma mnogo duhana!« kovač će.

»To je svjež, prokriumčaren duhan!« tiho će Salamun, izvukavši iz džepa više jarda mirisnog bilja. Savivši ga u grudu i ponesav kovaču pod nos reče: »No, što vam se čini, prijatelju, gdje ćete dobiti nešto takvo?«

Kovač, kojemu se u ustima stale sakupljati sline, kad je tako slatko zamirisalo, potvrdio je: »Fino bilje, zaista!«

»Što dakle kažete glede novih potkova?« upita Salamun.

»Hm, ne znam, što da kažem,« oklijevao je Kovač. Vidjelo se, kako ga duhan privlači.

»Ta znate, da će vam ostati stare potkove.«

»Znadem,« kovač će, »to se razumije samo po sebi, a koja mi korist od malenih magarećih potkova?«

»Oh, potkove su potkove,« Salamun će.

»Što? Iznošene, izguljene i tanke su kao izrabljen novac.«

»Istina je, prijatelju,« nadoda Salamun, »ta napravio ih je najbolji kovač u Irskoj i tako jakih potkova nije moj magarac još nikada imao!«

»Najbolji kovacč? A tko je taj?« upita čovjek, uvrijeđen, jer Salamun nije mislio na nj, kad je govorio o najboljem kovaču u Irskoj.

»Tko drugi nego Brian Banagan,« odvrati lukavi Salamun, koji je dobro znao, da je Branagan kovačev takmac, koji imade kovačnicu ondje u susjednoj ulici, a nikad u svom životu nije pravio potkove za njegovog magarca.

To je Salamun doista sjajno obratio u svoju korist, jer kovač se je iz sve snage borio za priznanje, da bi on bio najbolji kovač.

»Branagan, Branagan, velite, da je najbolji kovač u Irskoj!«

»Da,« mirno će Salamun.

»Vjere mi, vi ga slabo poznajete! Do đavola! Branagan da je kakav kovač! Nema veće šeprtlje od njega!«

»Ajte, molim vas, toga nijesam znao,« rekao je kotlokrpa, kao da bi htio pokazati, da ne će da ga povrijedi. »Za mene je dosta dobar. No, zbogom, prijatelju!« rekao je i potjerao magarca.

To je kovaču bilo previše.

»Hej, vratite se,« viknuo je za kotlokrpom, »pokazat ću vam ja, što su najbolje potkove, a ne Branagan.«

»Dobro, vrijedi li, kako sam kazao?« upitao je Salamun i pričinio se, kao da mu ni najmanje nije stalo do toga, hoće li mu kovač napraviti potkove ili ne će.

»No, neka bude, ali ne pisnite nikada više ni riječi o Branaganu,« rekao je i pograbio kliješta, nož i čekić te stao kidati glave čavlova. Svaki put, kad je odštinuo, napeo je svu snagu, ali ne za to, što mu je rad možda prenaporan, nego od same ljubomore i zavisti. Neprestano je mrmljao: »Ha, Branagan, kovač!«

»Zar ne bi bilo bolje, da skinem sedlo?« zapita krotko Salamun.

»Dašto!« kovač će.

Tako je Salamun skinuo magarcu s leđa sedlo, koje je snažno mirisalo po duhanu. Uzeo je zatim nešto duhana, napunio njime kovačevu lulu pa svoju, dašto istim duhanom, koji je prodao kovaču. Zatim je stao iz sve snage pušiti i puhati, da miris zapaljena bilja nadvlada miris onoga, koje je bilo još sakriveno u gomili pepela.

Kad je kovač imao posla s potkovama u kovačnici, pružila se Salamunu lijepa prilika, da izgrebe iz gomile smotak ondje zakopana ukradena duhana. Kad je sakrio plijen u jedan od svojih starih kotlova, odlanulo mu. Zatim je i on unišao u kovačnicu i stao gaziti mijeh, dok je kovač žario željezo. Veselo i zadovoljno je promatrao, kad je kovač strugao i svršavao potkove.

»No, tim potkovama zaista ne će biti para,« stao je hvaliti kovača.

»I o Branaganu ne ćete nikad više ni riječi pisnuti,« još jednom će mu kovač.

»Vjere mi, ne ću,« zakleo se Salamun. »Bio sam luđa, što sam hodao k njemu. No, što ćemo, što smo stariji, više znamo! Šteta, što vas prije nijesam poznao!«

»Dobro! Bolje ikad nego nikad,« odvrati kovač, kojemu su laskale Salamunove riječi.

»Da, imate pravo,« potvrdi kotlokrpa i ponovo si napuni lulu kovačevim duhanom. »Srećno!« oprosti se i otiđe sa svojim plijenom i novim potkovama.

Kovač nije onoga dana više ništa radio. Samo je pušio, pio i mrmljao: »Branagan, najbolji kovač! Ha!«

XII
U NOĆI JE SVAKA KRAVA CRNA. — RORY DOZNAJE TAJNU I IZDAJE SVOJU

Kad su se za njim zatvorila vrata, osjetio je Rory ruku, koja ga je stisnula za lakat. Odmah je shvatio, da mu hoće reći, neka bude tih. I sam je već spoznao, da je najbolje šutjeti. Da je onaj, koji mu je otvorio vrata, bila ženska, uvjerio se iz laganog daha, koji je osjetio na svom licu, kad je nepomično stajao kod vratiju kraj svoje spasiteljice. Dogod su čuli pukovnikov i vojnikov razgovor i dok vojnik nije pošao natrag niz stepenice, nijesu pisnuli ni riječi.

Odmah zatim mu je žena, što je tiše mogla, prišapnula: »Pođi dolje, dragi!« Prihvatio je ruku svoje voditeljice i slijedio je tiho i oprezno, kao da nema nogu. Domalo su došli do stepenica i stali se po njima spuštati. Ali još prije nego su

Slika desno:

DOLAZAK SVATOVA K ZARUČNICI

Vrlo slikovit prizor iz svadbenih običaja u Ufinom kulturnom filmu „Između crnog i bijelog Czeremosza“

prispjeli na dno stepenica, čuli su, kako je negdje netko otvarao zasun. Roryeva pratilica se zaustavila.

»Sveto nebo, eto pukovnika, sakrij se u podrum za ugljen! Brzo, za volju Božju, inače sam propala! Samo brzo! Ovamo!« šaputala je i vukla Rorya za rukav. »Zavuci se, što dalje možeš i dobro se sakrij, inače ne znam, što će biti s nama!« čuo je njene posljednje riječi, pune straha. Već je otvorila vratašca i gurnula ga nekamo, a zatim je nestala. »Otvaraju se jedna vrata za drugima,« rekao je Rory sam sebi, kad je puzao preko ugljena i tapkao istegnutim rukama, da ne razbije nos. Shranište za ugljen bio je velik prostor, jer trajalo je prilično vremena, dok se dovukao do zida. Kad je osjetio zid, šćućurio se. Okrenut prema onoj strani, odakle je došao, domalo je čuo, kako dolazi onaj čovjek, koji je imao biti pukovnik. Muklo su odjekivali njegovi koraci kroz niz soba i bezbroj je vratiju zaškripilo, kad ih je otvarao i zatvarao. Kroz rezotinu u vratima domalo zatim prodro je trak svijetla, koje se približavalo, dok se vratašca nijesu otvorila. Rory je opazio čovjeka, nekakvog Don Quixota, koji je u jednoj ruci držao svijeću, a u drugoj goli mač i gledao u podrum. Sa svijećom u protegnutoj ljevici povikao je:

»Tko je ovdje?«

Rory je ovoga puta radije šutio nego da odgovori. Zurio je kroz malen otvor svog ogrtača, koji je malo prije bacio preko glave. Spaziti ga nije bilo moguće, jer je kut, u kojem se sakrivao, bio previše udaljen, svijetlo mlitavo, pukovnik kratkovidan, a Rory je tako nisko čučio, da ga nije bilo baš ništa vidjeti. Premda je bio u škripcu, ipak se morao smijati, jer je pukovnik sa svojim dugim licem, dugim nogama, a kratkom košuljom bio tako smiješna pojava, da bi čovjek u manje nezgodnom položaju morao puknuti od smijeha. Rory se na sreću nije smijao, kad je promatrao pukovnika, kako se muči, da sa svojim škiljavim očima nešto vidi. Kad se pokrenula gruda ugljena i skotrljala po gomili, pukovnik je odskočio i oštrije zapitao: »Tko je?« Tada je Rory ugledao veliku mačku, koja se oprezno šuljala na vrh gomile. Rep, koji se naježio kao dimnjačareva pahalica, držala je uvis kao vojnik pušku, jer i ona se prestrašila ugljena, koji se kotrljao. Sva zbunjena i prestrašena, kao sve mačke, spustila se dolje niz ugljen i šmugnula između pukovnikovih nogu napolje. Vojnik je prestrašeno odskočio. A zatim je, kao da ga je stid, što se zbog takve malenkosti, kakva je mačka, prestrašio, zarmljao: »Đavo neka odnese ovu mačku!« Nato je otišao iz podruma, da probudi sluškinju, koja je pustila u kuću Rorya i čija je spavaona bila u podrumskim prostorima. Rory je čuo, kad je viknuo: »Betty!« Odgovora nije bilo. »Betty!« Tada se začulo hrkanje i gunđanje, kakvo čuješ, kad koga nenadano probudiš.

»Tko je?« javio se ženski glas.

»Vaš gazda; jeste li čuli kakav šum u kući?«

»Šum, gospodine?«

»Da, šum; jeste li što čuli?«

»Ne, gospodine, spavala sam već tri sata. Mislim, da ne će biti ništa osobito, gospodine,« odgovorila je Betty uvjerljivim glasom.

»Nešto me je probudilo i mislio sam, da su tatovi u kući. Posve je sigurno, da sam čuo nešto sumnjivo.«

»Gospodine, po svoj prilici je bila samo mačka. Zaboravila sam je zatvoriti i mislim. da vas je ona probudila. Veoma mi je žao, gospodine.«

S tim je izgovorom imala Betty sreću. Budući da je pukovnik doista vidio mačku, vjerovao joj je i pošao spavati. Rory je bio spašen. Odahnuo je i stao razmišljati, na kakav je čudesan način prispio u kuću, u kojoj je potpun stranac, i to u takvoj nuždi i pomoću žene, koju ne poznaje. »Betty« joj je ime, to je bilo sve, što je znao o njoj; i to je još doznao, kad ju je pukovnik zvao.

Dok je tako još pola sata čučio među ugljenom, začuo je, kako je kroz vrata tiho prišapnuo: »Darby«.

Upravo tako tiho, ta jedva se usudio odgovoriti, oglasio se:

»Da.«

»Izađi, dragane, ali pazi, da se kakav komad ugljena ne skotrlja.«

Rory, koji je ove noći već toliko naučio, izvukao se napolje tiho kao duh. Provodnica ga povela u stan, koji je tiho i oprezno otvorila.

»A sada možemo mirnije razgovarati,« započela je. »Kako ti je, dragi?«

»Potpuno sam prehlađen,« odgovorio je Rory, koji se bojao, da ga odmah po glasu ne prepozna, da nije njen.

»Ti si doista posvema izgubio svoj glas, dragi Darby,« primijetila je žena, »ali ovdje imam nešto, što će te okrijepiti. Sjedi i večeraj. Ovdje imaš komad goveđe pečenke i vrč dobroga piva. Sve to sačuvala sam za te. Ako hoćeš, zapalit ću svijeću.«

»Oh, ne, toga ne,« branio je Rory, »bolje je, da ne. Svijetla ne trebamo, zaista ne!«

»Moj Bože, kako se promijenio tvoj glas!«

»Da, istina, ta domalo ga ne ću ni imati, heg! heg! Ta vraška promuklost!« ljutio se Rory.

»Jedi malo, pa će ti biti bolje. Žao mi je, da moraš biti u tmici, dragane, koliko bi ti bilo ugodnije kod svijetla!«

»Oh, ne misli na svijetlo, ne manjka mi ni najmanje, Betty! A usta ću naći i u tami.«

I kad je to izgovorio, stao je večerati. Večeri se veselio iz dva razloga. Prvo zato, jer je bio gladan, a zatim za to, jer mu nije bilo potrebno govoriti i tako izvrgavati se opasnosti, da se izda.

»A ti, lopove, zašto si zvonio tako jako?«

»Zabunio sam se, draga, heg! heg! heg! Ta će me promuklost još ugušiti!«

»Ne govori, dragi Darby, radije se okrijepi pečenkom i pićem.«

Rory je poslušao. A Betty će:

»Onoga trenutka, kad je zvonilo, potrčala sam i oh, kakve li sreće, da sam ti otvorila prije, nego li je došao pukovnik! Oh, ubio bi me, kad bi

znao za te! Ima li pri tom što slaboga, moj Darby, ako muž dođe posjetiti poštenu ženu? To je ipak posve naravno!«

»Zacijelo, Betty,« potvrdio je Rory, koji je sada doznao, da ga Betty drži svojim mužem. Stao je razmišljati, u kakvom bi škripcu bio tek onda, da dođe njen pravi muž. Međuto zalagao se pečenkom i pivom, da pridobije na snazi.

»Zašto ne jedeš, dragi Darby?« primijeti Betty.

»Ne, nego pijem,« odvrati Rory.

»To će ti učiniti dobro, srce moje! A kaži mi, kako je Johniju?«

Tko je Johny, toga Rory nije znao, a zaključivao je, da to mora biti njeno dijete. A jer je mislio, da je bolje, ako odgovori povoljno, rekao je:

»Vrlo dobro!«

»Hvala Bogu,« razveselila se Betty. »On je otporan. A kako je s njegovom bolesti?«

Rory je vidio, da bi se mogao zaplesti, pa je rekao:

»Psst, psst! Ne govori toliko, jer bi nas mogli lako čuti.«

Betty je nekoliko časaka šutjela, a kad je vidjela, da u kući vlada potpuna tišina, vratila se opet k bolesti svoga djeteta.

Rory se izmotavao i molio je, da ne govori. Betty se razljutila i prilijepila mu zaušnicu: »Neka đavo odnese i tvoj strah! Zašto mi ne odgovaraš?«

»Oh, bolje je, da me ništa više ne ispituješ,« zamrmljao je Rory i pravio se, kao da je ljutit.

Betty je bilo žao, što je udarila čovjeka, pa je za to postala prijaznija. Započela je time, da ništa ne mari za to, ako pukovnik dozna, da je njen muž došao u kuću, jer nema prava, da joj što kaže, ta njen je muž.

»Što mi on može, kad ga posjećuje žena drugoga muža!« nadodala je Betty.

»Što to kažeš?« čudio se Rory.

»Da, doznala sam sve, sve, i zato je bolje, da šutš, ili ću ga uništiti. Nije lošija nego li ona prije, ali kad bi sakupljač znao . . .«

Rory je naćulio uši, a zatim upitao: »Misliš li Scrubsa?«

»Nego koga?« odgovorila je Betty.

»I što je bilo s njegovom ženom?«

»Njegova je žena došla u posjete i usput rečeno — znam, što znam.«

»Kako dugo je od toga?«

»Otkad si bio posljednji put ovdje.«

»Odtada je dugo,« pomislio je Rory.

»Scrubs je došao u grad prošli tjedan i milostiva je došla amo u posjete. Vratila se, kad je mislila, da bi njen muž već mogao biti kod kuće. Čemu se mogao nadati, kad je uzeo takvu ženu, tu prljavu ženetinu!«

Betty je tako davala oduška svojem bijesu, što ga je gajila prema pukovniku i gospođi Scrubs. A Rory je nije prekidao, jer što je više govorila, to je bio veseliji, ta riješio se barem za nekoliko vremena odgovora. Kad je svršila sa svojim novostima, stala ga ponovo ispitivati. On joj je neprekidno odgovarao sa »psst«, jer da se boji, da ga pukovnik ne uhvati. Na koncu, kad se Betty činilo, da je pojeo pečenku i ispraznio vrč, rekla je:

»A sad pođi u postelju, dragi!«

Rory je opet zapištio odlučno »psst«.

»Pođi u postelju, srce moje, ondje će ti biti ljepše nego ovdje u hladnom, i kad budemo sakrili glave pod pokrivač, ne će nam se trebati bojati pukovnika.«

»Ali glave ne mogu držati pod pokrivačem,« rekao je Rory. Postalo mu je naime vruće.

»To je nešto novo kod tebe,« primijeti Betty.

»Da, otkad sam prehlađen,« i odlegnulo mu je, što je opet našao izgovor. »Ova me promuklost upravo guši.«

SLAVNI SVJETSKI TENORISTA LEO SLEZAK
glumi u filmu „Domaja"
Foto Ufa

»Za prehladu nema bolje stvari na svijetu nego poći u postelju,« ustrajno će Betty.

»Ali prehlada u grlu pogoršat će mi se, ako legnem,« branio se jadan Rory.

»Možda će ti ove noći biti bolje, dragane,« rekla je Betty, koja još uvijek nije htjela popustiti.

»Oh, ali svejedno radije bih sjedio ovdje,« Rory će.

»Da se još više prehladiš, kad nema vatre u štednjaku.«

Rory je vidio, da Betty hoće da na svaki način njena vrijedi, pa je zato stao razmišljati, kako bi se izvukao iz tog škripca. Jedini izlaz je bio moliti je, neka se spremi na veliko razočaranje, jer da joj mora nešto otkriti, ako mu obeća, da će biti mirna. Betty je obećala.

»Ne ćeš li vikati?«

»Zašto?« Betty će.

»Jer će biti nešto osobito.«

»Ne daj, da čekam, nego reci odmah, ako misliš,« nukala ga znatiželjna Betty.

»Dakle, draga, budi mirna, jer moraš znati . . .«

»Što?« upita Betty, koja je postajala sve nestrpljivijom.

»Ja nijesam Darby.«

Betty je jedva zadržala krik.

»Ti, lopove, ti!« odgurnula ga od sebe.

»Ne, lopov nijesam.«

»Što te je dakle dovelo ovamo?«

»Ti sama,« Rory će, »zar me nijesi sama povukla kroz vrata?«

»Da, ali sam mislila, da je na vratima Darby.«

»Gledaj, zar nijesam bio dovoljno pošten i zar ti nijesam rekao, da nijesam Darby, radije nego da pristanem na to, što bi ti teretilo savjest?«

»Ah, što, i to je surovo, da me zoveš »Betty«. Kako si doznao za moje ime?«

»Kako? Kako? Znam ga, i to je sve.«

»Ti si lopov! Vjere mi, prijavit ću te. Kladim se, da to nije prva kuća, u koju si se došuljao, i da ja nijesam prva žrtva, koju si doveo na led, ti varalice, i za mojim imenom još tragaš!«

»Gledaj, nijesam ti uzeo imena, ne budi tako sitničava! Jesam li ti učinio što nažao?«

»Ha, tko zna, ne ćeš li još!«

»Dobro, kad ti budem učinio što nažao, imat ćeš dovoljno vremena, da vičeš, a sada budi mirna, jer ti nijesam učinio ništa nažao.«

»Ništa nažao! Možda si razbojnik, tko zna? I što, zar ne bi bilo najbolje, da uzbunim cijelu kuću i da ispričam cijelu stvar pukovniku?«

»Draga Betty,« Rory će veoma mirno, »budi pametna! Misli na svoj dobar glas, Betty.«

»Oh, moj dobar glas, moj dobar glas je za uvijek uništen! Što da učinim!« I stala je plakati i jadikovati, a Rory ju je tješio.

»Koji te je đavao donio u noći ovamo? Tko si?«

»Posve je svejedno, tko sam, ali ti kažem, da je najbolje, ako me ostaviš u kući do zore, a zatim pustiš napolje, da me nitko ne opazi.«

»Oh, ne, ne, ne, to se ne usuđujem,« rekla je. »Kad bi te tko vidio, onda je meni kraj.«

»Do đavola, jedanput moram poći van,« Rory će. »Pođem li sada, može me čuti pukovnik. Recimo, da me ne čuje, ali vojnici su na straži i uhvatit će me.«

»Ta ne bi pošao van sprijeda. Pokazat ću ti put otraga kroz vrt i preko zida, jer ovdje ne možeš ostati.«

»Dobro, učini sa mnom, što hoćeš. Međutim mislim, da bi me, kad sam već ovdje, mogla ostaviti da sjedim ovdje do jutra.«

»Ne, ne, ne,« rekla je Betty. »Ko zna, ta može da dođe Darby! A što da učinim onda?«

»Ne trebaš mu otvoriti.«

»Da mu ne otvorim,« Betty će. »Odmah bi posumnjao, da nešto nije u redu. Ljubomoran je kao Turčin i ubio bi me, kad bi sve to doznao. Oh, zašto si došao?«

Tad je netko bacio kamenčić u prozor.

»Na, sad je doista ovdje!« prestrašila se Betty. »Oh, što će biti sa mnom, što će biti sa mnom? Propala sam!«

»Tiho, tiho, umiri se,« molio je Rory. Ali ona je neprestano udarala rukama i jadikovala »oh, oh, oh . . .«

»Tiho, ne udaraj rukama kao pralja i ne viči, nego pusti me lijepo u vrt. Ispet ću se preko zida, kako si mi rekla.«

Betty je posve mirno odvela Rorya k prozoru na vrtu. Kad je bio vani, dala mu je stolac, a zatim se i sama spuzala u vrt.

Na kraju vrta uza zid postavila je stolac i čvrsto ga držala, dok je Rory stupio na naslonjač, rukama se uhvatio za vrh zida, uspeo se i skočio preko njega. Kad je bio na drugoj strani na tlu, pobjegao je iz kraja, gdje su stajale one opasne stražarnice. Srećno je odmaglio, a da ga nitko nije vidio. Trčao je ravno jednom od onih uskih cesta, koje su vodile sa trga »Zeleno«. Na kraju ulice je stao, da odluči, kuda će. U brzini nije naime upitao Betty, kojim mu je putem poći. Zato je skrenuo sa ceste. Kad je mislio, da se za uvijek riješio vojničkih straža, zakrenuo je za ugao. Tek što je zakrenuo, čuo je nekoliko koraka pred sobom poklik »tko je?« i puška je škljocnula. Oblio ga hladan znoj.

(Nastavit će se.)

SVJETSKI DOGAĐAJI

25. svibnja: Početak svjetskog euharistijskoga kongresa u Budimpešti.
26. Egipatski kralj traži, da se kod razdjeljenja Palestine na židovski i arapski dio, pripoji arapski dio Egiptu zajedno s Tansjordanijom. — Predsjedništvo odbora za neuplitanje u Londonu usvojilo nacrt sporazuma o povlačenju stranih dobrovoljaca iz Španjolske. Sovjetski predstavnik jedini ga nije usvojio.
27. U Irskoj raspisani parlamentarni izbori. — Između Njemačke i Čehoslovačke vrhunac napetosti, pa London i Pariz čine najveće napore, da zapriječe sukob.
28. »Hrvatska Straža« donosi prva radosnu vijest, da je general reda franjevaca konventualaca Beda Hess zamolio Svetu Stolicu, da se započne proces za kanonizaciju bl. Nikole Tavelića.
29. Završen svjetski euharistijski kongres u Budimpešti.
30. Nastaje zbliženje između Čehoslovačke i Poljske, koja je izjavila Njemačkoj, da ne će moći ostati neutralna, ako Njemačka napadne Čehoslovačku. U nevolji se Slaveni ipak zbližuju, jer što bi danas zadesilo Čehoslovačku, to ne bi mimoišlo ni Poljsku ni druge Slavene.
31. Engleska najavljuje opću vojnu obvezu za slučaj rata. — 81. rođendan Sv. Oca Pape Pija XI.
1. lipnja: Engleska kani Njemačkoj popustiti u pitanju kolonija, ako Njemačka popusti Čehoslovačkoj.
2. Hitler neprestano vijeća sa svojim vojničkim savjetnicima o Španjolskoj i Čehoslovačkoj.
3. Portugal priznao vladu generala Franca.
4. Čile istupio iz Saveza Naroda.
5. Veličanstvenu skupštinu sa 100.000 Slovaka održao vođa slovačkog naroda Andrej Hlinka pokazavši spis tzv. pittsburškog ugovora, u kojem je Masaryk zajamčio slovačku autonomiju i koji su američki Slovaci sada donijeli u Slovačku.
6. Opasnost rata između Ekvadora i Perua u Južnoj Americi.
7. Sudetski Nijemci predali svoje pismene zahtjeve predsjedniku čehoslovačke vlade Hodži, koji je povoljno odgovorio.
8. »Giornale d'Italia« piše, da su napadaji aviona crvene Španjolske na francusko tlo opasnost za evropski mir.
9. Francuska se ponovno izjavljuje za neuplitanje u španjolski građanski rat.
10. Kina zatvorila svoje poslanstvo u Tokiu.
11. Po prvi put francuski list »Le Temps« govori o priznanju španjolske nacionalističke vlade.
12. Vatikanski list »Osservatore Romano« piše protiv bombardiranja civilnog pučanstva.

FILMSKA GLUMICA INGRID BERGMAN U FILMU „ČETIRI BEKRIJE" Foto Ufa

Film

SVE VEĆI USPJEH FILMA „HRVATI U SVETOJ ZEMLJI"

Film »Hrvati u Svetoj Zemlji« prikazivan je do 9. lipnja u 8 mjesta, i to u Zagrebu, Sisku, Stenjevcu, Splitu, Trogiru, Omišu, Makarskoj i Požegi. Vidjelo ga je dosad ukupno preko 25.000 osoba. Dakle u 5 tjedana postignuta je četvrtina od postavljenog cilja: da ovaj film mora ove godine vidjeti 100.000 Hrvata. Tim je dokazano, da je taj cilj nesamo osiguran, nego da će biti postignuto još i kudikamo više. Film je svuda s oduševljenjem primljen, jer njegov sadržaj neodoljivo osvaja. Dirljivo je, kako publika zna s pljeskanjem pozdraviti hrvatskog metropolitu nadbiskupa Stepinca, kad se pojavi na platnu, da govori, pa kako se mnogi gledaoci križaju, kad nadbiskup dijeli blagoslov. U Dalmaciji je znao cijeli kino zapjevati hrvatsku božićnu pjesmu, koja zazvuči, kad se pojavi Betlehem. Nisu rijetki slučajevi, da koji gledalac, željan vidjeti Svetu Zemlju, dolazi po 10, 20 i više kilometara u grad, gdje se prikazuje ovaj film. Najuzornije je dosad provedena propaganda u požeškom kraju, pa je u Požegi, koja ima 7000 stanovnika, film pohodilo skoro 5000 osoba, među kojima je velik dio bio iz okolice. U lipnju će se film prikazivati još u Slav. Brodu, Koprivnici, Senju i Đakovu.

Kalendar za našu kuhinju

Lipanj Četvrtak **16**	Objed: Govedska juha s kašicom od jetara. Kuhana govedina s umakom od kopra, mladim krumpirom i špargom. Savijača s trešnjama. Večera: Govedina od objeda nasjeckana s lukom i octom. Jagode.
Petak **17**	Objed: Juha od zelenja. Rezanci s makom. Večera: Palačinke sa špinatom.
Subota **18**	Objed Juha od telećih kosti s rezancima. Varivo od korabice i graška s hrenovkama. Večera: Drobljenac s trešnjama.
Nedjelja **19**	Objed: Pileći ragu. Pohana piletina s rižom i graškom i zelenom salatom. Torta od jagoda. Večera: Šparga s umakom.
Ponedj. **20**	Objed: Juha od krumpira. Okrugljice od žemlje s umakom od šljivina pekmeza. Večera: Špinat s jajima.
Utorak **21**	Objed: Juha od cvjetače (karfiola). Pržena jetra s rižom i salatom. Večera: Kiselo mlijeko s kruhom.
Srijeda **22**	Objed: Prežgana juha. Pirjani grašak s mladim krumpirom. Šumske jagode ili trešnje. Večera: Kruh u tijestu od palačinka pržen u masti sa salatom.
Četvrtak **23**	Objed: Juha od kiselice. Odresci u umaku s valjušcima od krumpira. Večera: Jaja sa šunkom i salatom.
Petak **24**	Objed: Juha od zelenja. Varivo od mahuna. Kuhane trešnje. Večera: Jogurt s kruhom i maslacem.
Subota **25**	Objed: Juha od rajčice sa žličnjacima. Makaroni s mesom. Jagode. Večera: Sir s vrhnjem.
Nedjelja **26**	Objed: Juha od karfiola. Punjena pečena teletina s pirjanim graškom i miješanom salatom. Kolač s trešnjama. Večera: Salata s prženom slaninom i jajima. Kolač od objeda.
Ponedj. **27**	Objed: Juha od špinata. Cvjetača s mrvicama od žemlje. Naduvak od trešanja. Večera: Hladna kaša od krupice sa sokom od jagoda.
Utorak **28**	Objed: Juha od telećih kosti s rižom. Varivo od graška s faširanim odrescima. Večera: Mladi krumpir sa sirom i maslacem.
Srijeda **29**	Objed: Juha od zelenja Šparga na maslacu. Savijača s trešnjama. Večera: Gljive s jajima.

ZA DOBRE DOMAĆICE

Dobar tek

Salata s prženom slaninom i tvrdim jajima. Listove zelene salate nareži na rezance, a mala srca razreži po polovici. Sve metni na zdjelu, posoli i polij vrelom mašću i prženom slaninom. Okolo poslaži tvrdo kuhana jaja.

Hladna kaša od krupice (grisa). Zakuhaj u ¾ litre mlijeka 3 žlice krupice, pa dok je kaša još topla, primiješaj 2 žumanjka i zasladi po volji. Uspi tu kašu u manje oblike, pusti da ohladi pa je onda istresi iz tih oblika. Jede se s voćnim sokom ili umakom od čokolade.

Kolač s trešnjama. Uzmi toliko šećera u prahu, koliko važu 4 jajeta, te isto toliko brašna, a maslaca koliko važu 3 jajeta. Miješaj maslac dobro sa šećerom i onda dodaj 4 žumanjka te opet dobro miješaj, a na koncu primiješaj snijeg od 4 bjelanjka i brašna. To tijesto metni u tepsiju, koju si posula brašnom, i to tako, da tijesto bude prst visoko, odozdo stavi trešnje i peci polako u pećenjari. S. A.

Zdravlje

Lijek protiv zmijskog ujeda. Najnovijim istraživanjem dokazano je, da je otrov zmija otrovnica dvovrstan. Jedan jako slabi živce, dok drugi razara krvna tjelešca i tkivo; ali oba su ipak smrtonosna, ako se za vremena ne pritekne u pomoć. Neke otrovnice imaju u sebi otrov od prve, a neke od druge vrste. Nazor da se alkoholom liječi, da je dakle alkohol neki protuotrov, nije ispravan. To je dokazano pokusima na životinjama. U Americi, a osobito u Engleskoj, priređuje se za kolonije posebni serum proti ujeda zmija otrovnica. Ali ponajprije glavno je kod toga spriječiti da se otrov ne širi dalje od ujedenog mjesta. To se postizava čvrstim povezivanjem dotičnog mjesta u blizini rane. Ali odmah zatim treba potražiti liječničku pomoć. I. S.

Žena i svijet

Kraljice ljepote. Novine su često pisale o žalosnom svršetku mnogih kraljica ljepote. Najnovija od tih žrtava ljepote je Arijana Gedeonova, ruska kraljica ljepote za g. 1936., koja živi u Parizu. Prije nekoliko mjeseci udala se za Pierre Pathéa, sina poznatoga francuskog industrijalca. To je bio brak iz ljubavi, koji je trajao pune tri nedjelje dana, jer je 25. studenoga Pierre Pathé ostavio svoju mladu ženu za primanja, koje su u svom stanu davali svojim prijateljima. Rekavši, da ide po cigarete, izgubio se mladi muž iz stana, u kojemu se otada nije više pojavio. Jedini znak života bilo je kratko pismo, koje je za nekoliko dana stiglo iz Monte Carla. Pošto je stan mladog para bio iznajmljen na ime svekrvino, bila je miss ljepota pozvana od sudbenog izvršitelja, da se iseli. Familija Pathé izjavila je naime, da je njen sin protiv njihove volje sklopio taj brak, i stoga da ona čini sve, da ga razvrgne.

Umjetna vuna počela se proizvoditi u Italiji i opasno konkurira prirodnoj vuni. Pravi se iz kaseina, koji se nalazi u mlijeku. Sto kg mlijeka daju 3 do 4 kg kazeina, iz čega se dobiva isto toliko vune. Jedna krava može godišnje dati 100 kg kazeina, dok ovca ne daje nego 2 kg. Cijena umjetne vune iznosi 40% čiste prirodne vune. Dakle tu se mnogo uštedjuje. Ali ne će li zbog toga poskočiti cijena mlijeku?

Ženski vatrogasci. U Lutinu kod Olomuca postoji ženski vatrogaski zbor, najbrojniji u republici Čehoslovačkoj. Odlikovao se kod gašenja požara lutinskih tvornica.

U istom mjestu tvornica plinskih maska izradila je tip maske za dojenčad.

UKRAS GLAVE MLADENKE S VELOM I ČIPKAMA

I. Čipkasti veo raskošno složen u lepezu sjeća na frizure iz vremena Ljudevita XIV. Tome velu pristaje skupocjena haljina iz bijelog brokata. Jedan ugao vela složi se u bore i prišije na vrpcu, koja je u boji kose. Može se uzeti i posebni komad vela. Da lepeza čvrsto stoji, može se taj komad vela malo škrobiti. Vrpcu vežemo na zatiljku i pokrijemo velom, koji pada dolje preko leđa.

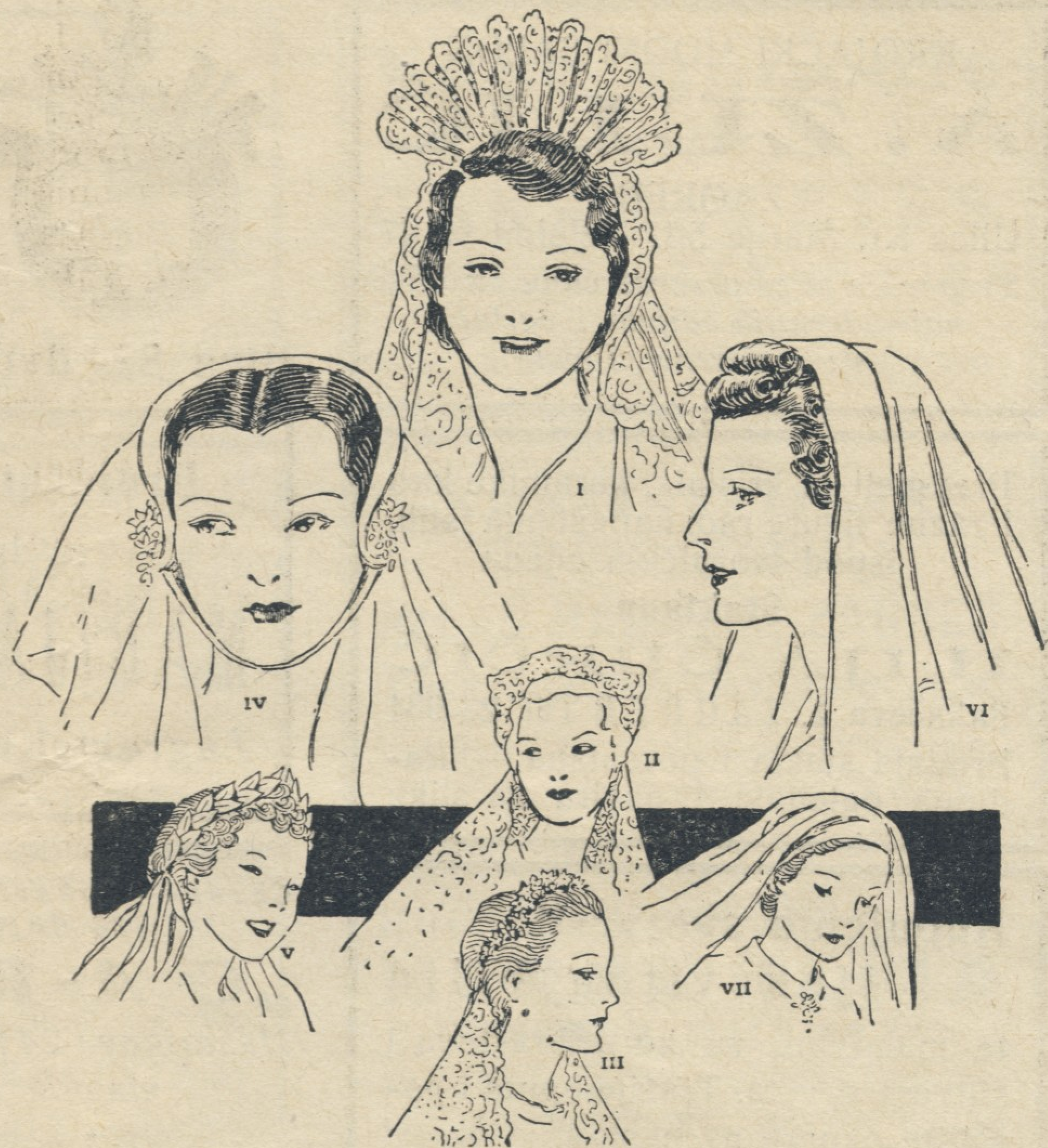
II. Čipkasti veo složen kao diadem pada preko ramena dosta prema naprijed. Ovaj ukras je vrlo elegantan i pristaje samo jako otmjenim toaletama.

III. Kosa je posve slobodna i jednostavno počešljana, a na jasminov vjenčić nastavlja se na zatiljku čipkasti veo.

IV. Finoj i mladoj glavi dobro pristaje veo složen u obliku ženske kape iz 1840. godine. Ispod brade je veo pričvršćen tankom prujom upravo kao kape naših baka. Kod svakoga je uha po kitica narančina cvijeta.

V. I ovaj je ukras složen po antiknom uzoru. Lovorova kruna se sastoji iz bijelih svilenih listića, a ispod nje proviruju prema čelu same male kovrčice. Gusto naboran veo spušta se iz zatiljka.

VI. Posve jednostavne linije u egipatskom stilu pristaju samo vrlo pravilnom profilu. Veo, ili svila ili žoržet složen je naprijed u široku

boru, koja se spušta sve do dolje. Ispod nje proviruju na čelu dvije velike kovrče.

VII. Vrlo jednostavno složen veo po uzoru biblijskih djevica može se spustiti i preko lica. Pristaje vrlo mladim i skromnim fizionomijama.

M a r e

ČAJ U KITAJU

Čaj je kinesko narodno piće, pa nema dvojbe, da su ga Kitajci prvi počeli piti. Kada je to bilo, ne zna se posve sigurno. Japanci pripovijedaju, da je g. 1519. došao u Kinu pobožan svećenik, da propovijeda budističku vjeru. Kada je po noći u svojim molitvama htio bditi, mučio i popadao bi ga san, pa kada se jednom radi te slaboće htio kazniti, odrezao si je vjeđe i bacio na zemlju. Iz vjeđa narasao je grm, koga dotle na zemlji nije bilo, pa kada je svećenik okusio lišće s grma, bio je kao preporođen. Glava mu se razbistrila, a san bježao s očiju.

U to vrijeme, o kom priča pripovijeda, bio je čaj u Kini već dobro poznat. Kinesko djelo »P e n t - s a o« spominje čajev grm već 2.700 godina prije Krista, a isto tako spominje ga djelo »R y a« g. 500. prije Krista, premda se ne zna, da li su u to vrijeme već od njegova lišća kuhali čaj. U četvrtom stoljeću poslije Krista potanko već opisuje jedan pisac, kako se lišće priređuje i kuha. Kinezi pripovijedaju, da je u četvrtom stoljeću pio čaj jedan ministar, a tek u šestom stoljeću, da se je po svoj zemlji raširio. Kažu, da je carev liječnik čajem izliječio svoga gospodara od glavobolje, pa si je tako čaj put prokrčio u sve slojeve. U 8. stoljeću bio je uzgoj čajeva grma po Kini vrlo raširen, a carska povjesnica piše, da je god. 783. na čaj nametnut porez.

U Kini piju čaj poglavito zbog toga, da njim žeđu ugase, jer bistre i pitke vode ima samo u gorskim krajevima. Silne ravnine, na kojima se riža uzgaja, prepune su kanala i močvara, pa je ta voda ne samo gadna, nego još i nezdrava.

Kinez danas ne može bez čaja da živi. On mu je postao ono, što Muhamendancu kava, a Evropejcu vino i pivo. Kod najveće gospode pa do najsiromašnijeg seljaka naći ćemo čaj, gdje ga svaki dan piju. Ugledna i štovana gosta ne će Kinez nikada iz svoje kuće pustiti, a da ga čajem ne podvori. Čaj se tamo pije u svako doba dana i uz svako jelo.

Skuhati dobar čaj i pristojno ga gostu predati, znak je dobra i fina uzgoja, pa da to nauče, ima u Kini posebnih učitelja, koji u tom mlađi svijet podučavaju. Vješti čajopije kažu, da umiju po ukusu razlučiti 700 vrsta čaja, a hvale se još i tim, da mogu raspoznati, na kojoj je zemlji ubran, na kakvom drvetu kuhala se voda za čaj ili kakva je posuda bila. Kinezi nazivlju čaj »č a« ili »č a i«, a u pokrajini Tokien »t i e«, pa odatle potiču naša evropska imena »č a j«, »T h e e«, »t e« i »t o a«.

Prof. I. R a d i ć

Preporučamo našim čitateljima i čitateljicama, da se za svoje potrebe posluže ovim trgovinama i radnjama:

KROJAČKI MODNI SALON
A. ŽULIĆ
ZAGREB
Ulica Kr. Marije 5/I. Telefon 99-47
Preporuča se za prvorazrednu izradbu najmodernijih odijela i ogrtača uz umjerenu cijenu

---

Predmeti iz kristala, keramike kao i razne figure radi napuštanja istih, ispod tvorničkih cijena
Staklana
ILIJA ĆURČIĆ
Bakačeva 1. ZAGREB Tel. 23-934
Prodaja stakla i porculana — Radiona ogledala i okvira za slike

---

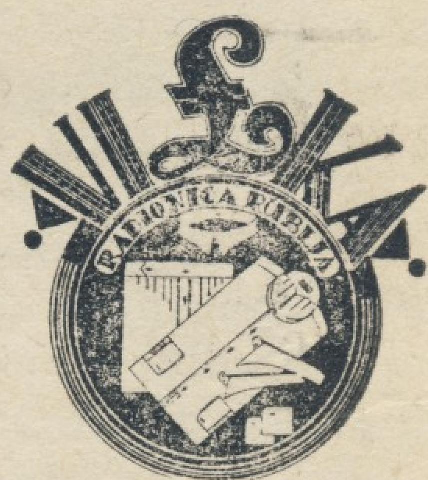
Kupujemo sve vrsti ljekovitog bilja
te mahovinu sa kore hrastova i šljivina drveta. Tražite upute i pošaljite uzorke na naslov
Jugofarmacija d. d., Zagreb
Jukićeva ulica broj 12

Trgovina željeznarske robe
POLIĆ I SPIES, Zagreb
Ilica 214. Telefon 23-9-28
Preporuča svoje bogato skladište kućnih i kuhinjskih potrebština, alat, vrtno oruđe, boje i svu ostalu željeznarsku robu. Glavni zastupnici „Sloga“ kosa, srpova i bruseva.

ŽENSKA ODIJELA
Oprave kućne, vrlo jeftino već od Din 35·— naprijed. — Sve vrsti oprava od štofa i raznovrsne svile, kao kute od Clota i svilene. — Kupit će te vrlo povoljno u
ženskoj konfekciji LOGARIĆ
Gajeva ul. 4. tik Jelačićeva trga

Radiona i trgovina kišo i suncobrana
VID ŠTABEK
ZAGREB, ILICA BR. 124
Preporuča svoje skladište kišo i suncobrana
Preuzimam na popravak iste uz vrlo umjerene cijene.

„LJILJAN“
PRAONA I GLADIONA FINOG RUBLJA
A. ROMIĆ, ZAGREB
Martićeva ulica broj 27. u veži

Muško i dječje
RUBLJE
Po mjeri
za gotovo!
I na otplatu!
Ilica 82. dvor.

Krojački modni salon
za dame i djecu
MARIJA ANTOLIĆ
Zagreb, Klaićeva 34 I. kat

Čarape - rukavice - kravate - rublje za dame i gospodu
„CARMEN“
Masarikova 24 (Marovska) Tel. 90-60
vlasnik L. LESKOVAR
SITNI PRIBOR ZA KROJACICE
Popravak čarapa 10 cm 50 para
5 posto popusta u markicama Gosp. Sloge

Trgovina mješovite robe
IVAN BEZIĆ
ZAGREB, Solovljeva 16
Preporučam se cijenj. mušterijama
Solidna podvorba. Dostava u kuću

SALON ŠEŠIRA
„REKORD“
ZAGREB, Palmotićeva ul. 29.
Preporuča se cij. damama za prvorazrednu stručnu izradbu najnovijih modela i moderniziranje počam od 10 Din

---

Stolarija za gradnju, pokućtvo i unutarnji uređaj
JOSIP BESEDNIK
ZAGREB, OZALJSKA ULICA 123
Preporuča se za izradbu svih vrsti radova spadajućih u tu struku.
Solidna izradba! Umjerene cijene!

Stolarija za moderno i antikno pokućtvo
JOSIP MIKOVEC
ZAGREB, Ilica br. 152
Preuzimam sve u tu struku pripadajuće poslove.
Izradba solidna. Cijene umjerene.

Josip Oštrek
soboslikar i ličilac
Ilica 129 **Zagreb** Pom. tel. 24-134
Radionica za ličenje svakovrsnog pokućtva Preporuča se za moderno slikanje i ličenje — Troškovnici i sve informacije na zahtjev besplatno — Cijene vrlo povoljne Veliki izbor najmodernijih uzoraka za slikanje — Prvorazredna izradba sa najboljim materijalom

---

Praonica i svijetlogladionica finog rublja i tvrdih ogrlica sa sjajem kao i tvrdih košulja (smoking) i ostalog rublja
CECILIJA BUČAR
ZAGREB, Trenkova ulica 18.
Sabirnice: Mrazovićeva 12 i Livadićeva 6
Preporučam se cij. građanstvu. Izradba solidna uz umjerene cijene. Odstava i dostava po želji u kuću. Molim najaviti adresu.

TAPETAR I DEKORATER
S. BREBER, ZAGREB
BOŠKOVIĆEVA UL. 40. (DVOR.)
Preuzima sve tapetarske poslove, kao i šivanja i montiranje zastora i dekoracije
Cijene umjerene. Izradba solidna

TOKAR
preporuča se za sve radnje zasjecajuće u struku, etažere, razne klinčanice i ostale popravke
JOSIP BAIS, tokar
Ozaljska ul. br. 51 - Trešnjevka

● **Atelier ručnih radova i pribor**
JOSIP DRAŠKOVIĆ, ZAGREB
Mesnička ul. 2. (Ugao Ilice)
Preuzimam na izradbu precrtavanje, (Vordruck) endlanje, ažuriranje, plisiranje, montiranje jastuka, presvlačenje gumba, štikanje monograma rukom i strojem.
Jeftina klinika čarapa! Za škole, samostane i salone kao i za sva katolička društva znatan popust. Cijene solidne.

MUŠKO RUBLJE
Najbolje i najjeftinije muško rublje, kravate, čarape i maramice dobijete samo u novootvorenoj trgovini
PETAR BAŠIĆ, ZAGREB
ILICA 246

Građevna i umjetna bravarija
DOVŽAK JOSIP
Ilica br. 13 ZAGREB Tel. 24-483
Specijalna radiona za izradbu žičnih uložaka za krevete i svih ostalih žičnih proizvoda. Izradba željeznih kreveta, noćnih ormarića, moderno savijeno pokućstvo za ljekare, bolnice, hotele, kavane i t. d.
Prvorazredna stručna izradba, a cijene bez konkurencije.

Preporučamo našim čitateljima i čitateljicama, da se za svoje potrebe posluže ovim trgovinama i radnjama:

ZA SMIJEH I ŠALU

ŠKOT. Neki Škot se vratio nakon tri godine kući i jedva prepoznavši svog brata, reče mu:

»Ali, brate mili, pa zašto se ne obriješ, ta sav si zarastao.«

»Pa kako da se obrijem, kad si idući na putovanje sobom uzeo britvu.«

DVA GLUHA. Strižić: »Šetate li se, gospodine?«

Mrkvić: »Ne! Nego se šetam.«

Strižić: »A ja sam pak mislio, da se šetate.«

NA SUDU. Sudac: »Vi ste opet ovdje, nesretniče. Pa šta vas je, za ime Božje, dovelo ovamo?«

Optuženi: »Stražar . . .«

NIJE UMORAN. Neki gospodin ustane za vrijeme predstave. Dama, koja je sjedjela iza njega, obrati se na nj riječima:

»Izvolite sjesti, gospodine! . .«

»O hvala lijepa, nisam nimalo umoran . . .«

U ŠKOLI. Učitelj: »Kako si izradio, Mišo, ovaj račun? Ta 14 i 10 nisu 25. Tko ti je to rekao?«

Mišo: »Jest, moj tata mi je pomogao.«

Učitelj: »A šta je tvoj otac?«

Mišo: »Trgovac.«

POGODIO. Učitelj: »U koju vrstu životinja spadaju komarci?«

Đak: »U sisavce.«

Učitelj: »Kako to može biti.«

Đak: »Pa tako, jer nam ljeti sišu krv.«

DOBAR ĐAK. Majka: »Zašto se ne ćeš umiti danas Ivice?«

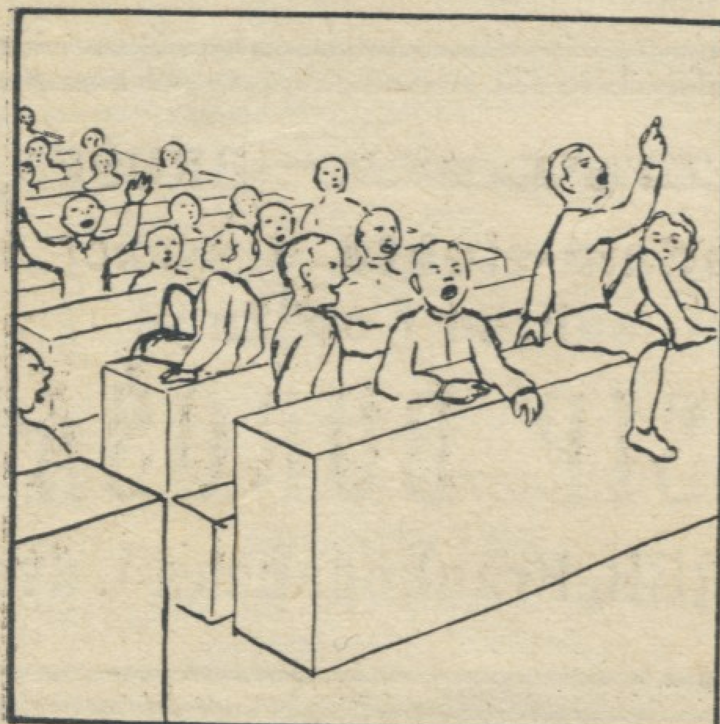
Ivica: »Pa danas nemamo škole.«

U REDAKCIJI. Urednik: »Dakle naslov romana jest »Mrtve duše«. Ali ovo vaše djelo je takoreći bez vrijednosti. Cijeli roman je jako mrtav i upravo bez duše i sadržaja. Šteta naslova.«

Pisac (početnik): »O, gospodine uredniče. Ja sam još u školi učio, da se prema sadržaju metne naslov.«

Urednik: »Da, uistinu imate pravo. Ovdje ste neobično pogodili.« Sabrao »Bekil«

DOBRIJAN KAO PRIPOVJEDAČ

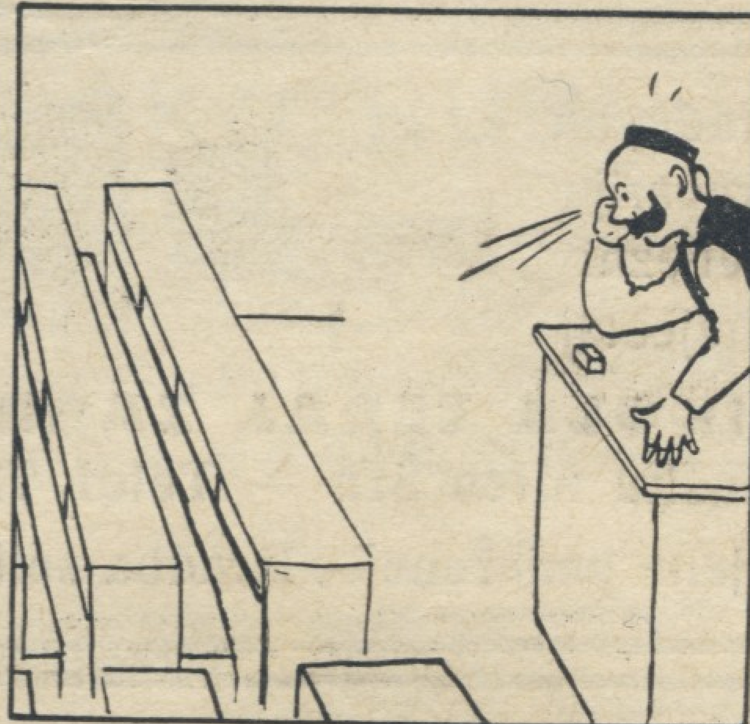
Učitelja danas nema,
školom ori smijeh i vika,
uši bole od galame —
zar ne čuje to naš Čika?

Domisli čika mudri
slušajući viku ovu:
umirit ću nevaljalce,
pričat ću im priču novu!

Priča čika sav zanesen
o patuljku i o vili,
a sve silno »zanimljivo«,
te su u san uronili . . .

Usnuo je i Dobrijan,
odmagliše dobri đaci
pa se zalud čika pita:
ta gdje li su nevaljalci?

Ilustrovani dvotjednik „Obitelj" stoji 5 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Dežellićeva ul. 2.

Nju će lijepa, moderna torbica veoma obradovati!

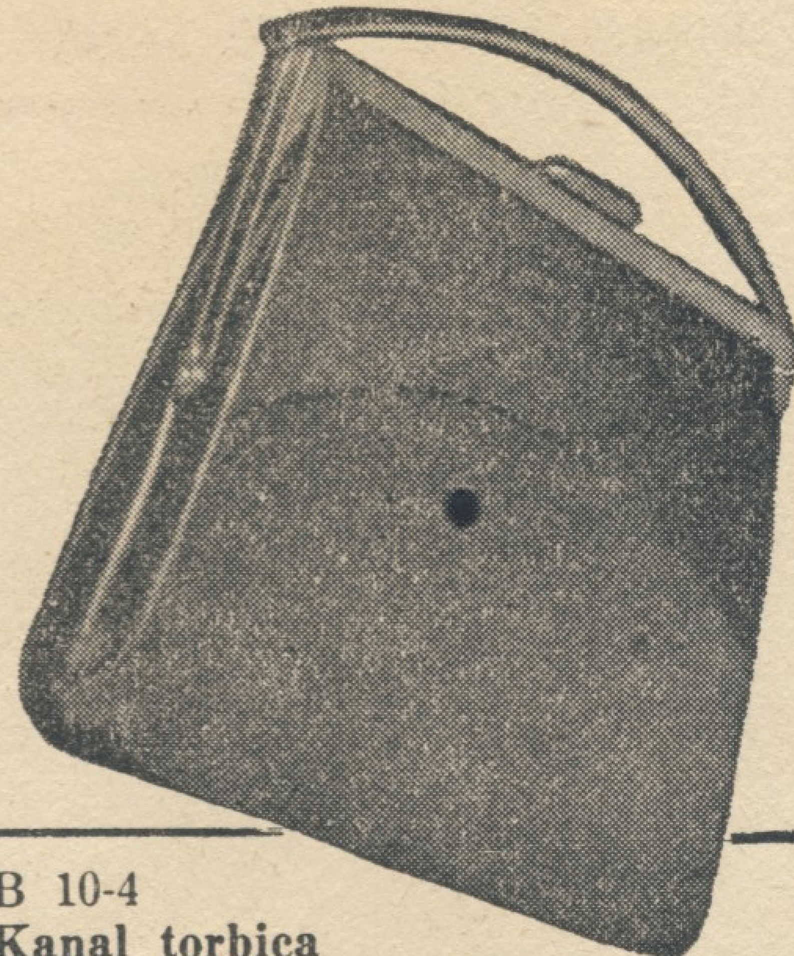
B 10-1 **Ručna torbica** od umjetne kože, ukrašena prepletenim drškom, sa zrcalom itd., crna ili smeđa **Din 34.—**

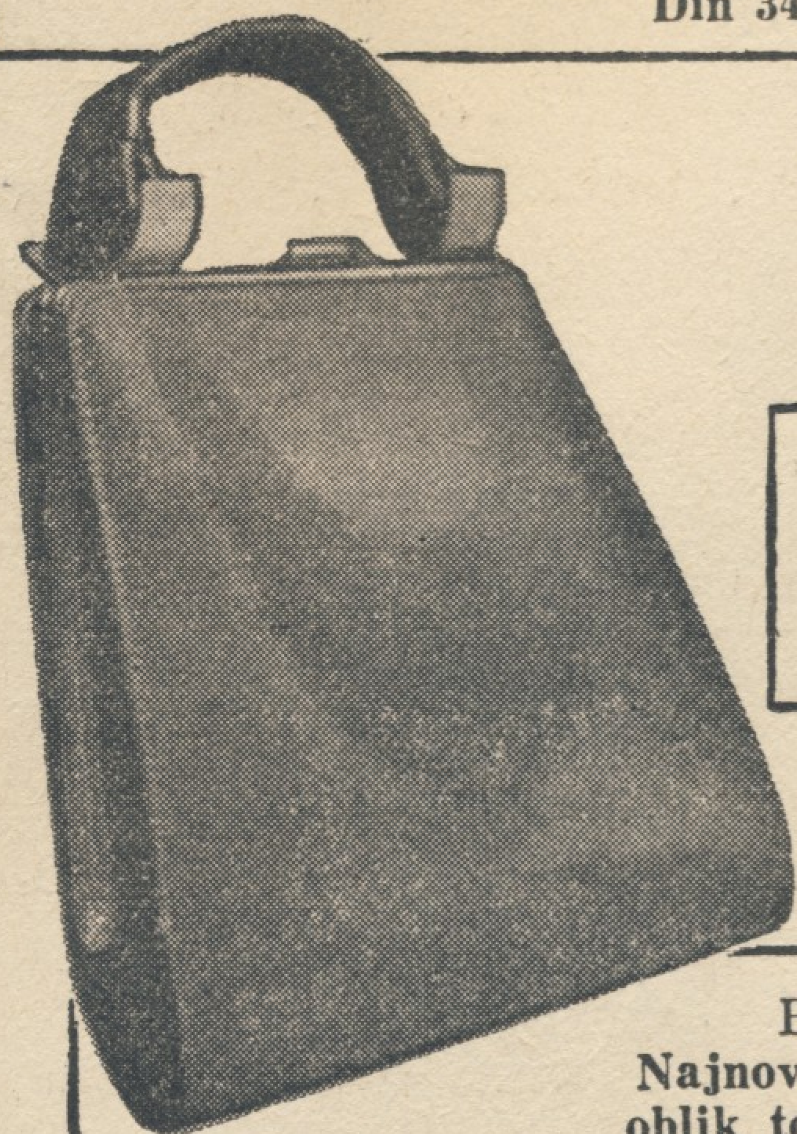
B 10-2 **Moderna torbica** lijepog oblika, od dobre ševret kože, sa metalnim zatvaračem, ukrasom i zrcalom. crna ili smeđa **Din 70.—**

B 10-3 **Lijepa torbica,** od utisnute ševret kože, satenom podstavljena, sa metalnim zatvaračem i zrcalom crna ili smeđa **Din 65.—**

B 10-4
Kanal torbica
od ševret kože, ponikl. okov, saten podstava, crna ili smeđa **Din 78.—**

B 10-5
Najnoviji oblik torbice
od dobre kože, metal. ukrasom i drškom, sa zrcalom, crna ili smeđa **Din 84.—**

B 10-6 **Ručna torbica,** omiljen oblik, od prave utisnute kože, sa kožnim drškom, solidno izradjena i ukrašena, crna ili smeđa **Din 72.—**

B 10-7 **Elegantna torbica,** od trajne utisnute kože, sa širokim poniklovanim okovom i patent drškom za izvuči, crna ili smeđa **Din 82.—**

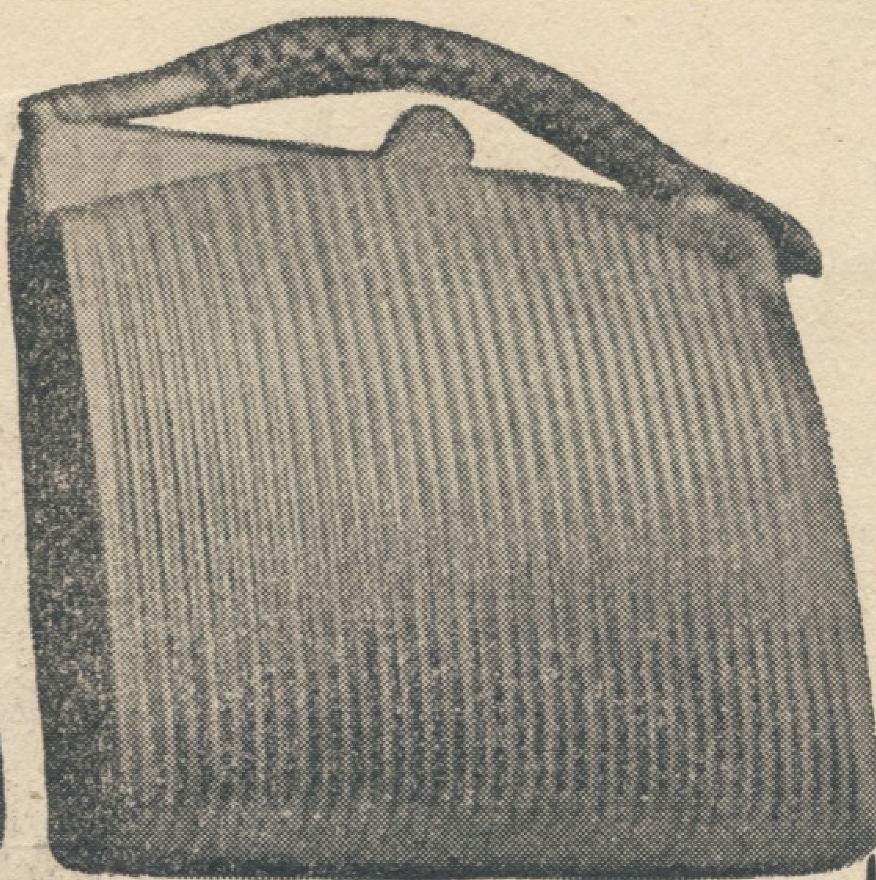
B 10-8
Kanal torbica,
od utisnute umjetne kože, sa preplet. drškom, izvana ukrašena sa zrcalom, crna ili smeđa **Din 35.—**

B 10-9 **Lijepa, apartna torbica,** sa širokim poniklovanim okovom i praktičnim drškom, od ševret kože, crna ili smeđa **Din 90.—**

B 10-10 **Dobra i trajna torbica,** sa ponikl. okovom, ukraš. prepletenim drškom, podstav. satenom, sa zrcalom crna ili smeđa **Din 40.—**

B 10-11 **Lijepa i trajna kožna torbica,** sa preplet. drškom, rips podstavom, posebno prišivenom novčarkom, crna ili smeđa **Din 88.—**

B 10-12
Praktična torbica,
za djevojčice, od utisnute kože, moderan oblik, poniklovani okov, držak od kože, crna ili smeđa **Din 48.—**

B 10-13 **Apartna torbica,** od utisnute prave kože, ponikl. okovom, saten podstavom, sa kožnim drškom, 2 predjela sa zrcalom, crna ili smeđa **Din 94.—**

B 10-14 **Vrlo lijepa torbica,** od dobre kože, sprijeda lijepo ukrašena, ripsom podstavljena, sa brušenim zrcalom, crna ili smeđa **Din 96.—**

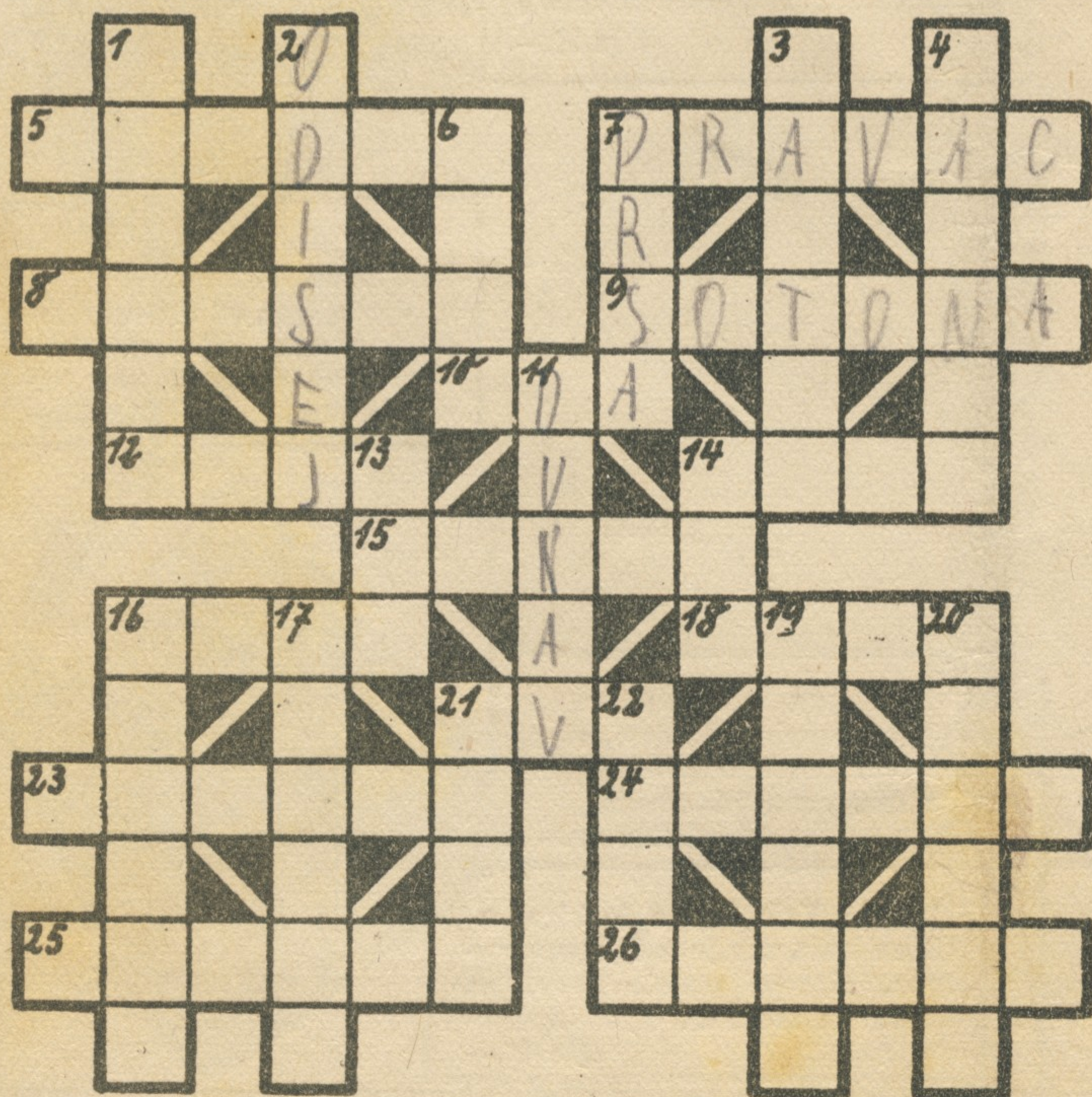
Ako živite izvan Zagreba, imate iste mogućnosti kao i naše zagrebačke mušterije. Sve što trebate možete naručiti poštom pomoću naših kataloga, koje šaljemo besplatno.

Robna kuća
KASTNER I ÖHLER
Zagreb, Ilica 4 1 6

Naši novi izlozi su revija elegancije, praktičnosti i dobrog ukusa. Ako želite biti obavješteni o modnim novostima i o niskim cijenama, ne propustite ih redovno razgledati.

ZA TOPLE DANE

Donosimo 3 jednostavne ljetne haljine. **1.** Bijela haljina sa šalom u boji (po volji). Kroj je vrlo jednostavan. Maramica i pojas prema šalu. — **2.** Još jedna bijela haljina, koja daje vrlo mladolik izgled. — **3.** Tamnoplava svilena haljina sa bijelim točkama. Umetak bijeli.

Križaljka

Složio M. Badovinac, Zagreb

Vodoravno: 5. Hrv. katolički pjesnik, 7. linija, 8. Stari austrijski novac, 9. đavo, 10. vrst pjesme, 12. lice iz Peer Gynta, 14. kamen za oštrenje, 15. žensko ime, 16. naselje, 18. hrvatski grad (Srijem.), 21. djed (lat.: dativ), 23. porodica (dijal.), 24. lice iz Šenoinog romana. »Čuvaj se Senjske ruke!« 25. južno voće, 26. jedna od najstarijih naših biskupija.

Okomito: 1. Rimski filozof, 2. mitološki lutalac po moru, 3. čuvar stada, 4. velik (lat.), 6. muško ime (hikoristikum), 7. grudi, 11. evropska rijeka, 13. ovamo, 14. zabavište, 16. žensko ime (latinsko), 17. rimska božica noći, 19. hrvatski grad (Lika), 20. starina, 21. dvorana (tuđica, obrnuto), 22. Luka u Alžiru.

Rješenja treba poslati do 30. lipnja. Među odgonetače podijelit će 20 romana.